

MKR-SAK 12/02: REFERATSAKER

- a) Referat fra møte i Teologisk Nemnd 1.-2.11. 2001 *(vedlagt)*
- b) Protokoll fra møte i Nemnd for økumenisk samarbeid og misjon (NØM) 1.-2.11.01 *(vedlagt)*
- c) Referat fra møte i Komiteen for internasjonale spørsmål (KISP) 11.-12.10.01 *(vedlagt)*
- d) Protokoll fra møte i prosjektkomiteen for KUI 19.11.01 *(vedlagt)*
- e) Referat fra møte i Samarbeidsråd for Menighet og Misjon 14.09.01 og 03.12.01 *(vedlagt)*
- f) Referat fra møte i LVFs Nasjonalkomite 19.09.01 *(vedlagt)*
- g) Referat fra møte i ressursgruppen for dialog mellom Romanifolkets Landsforening og Den norske kirke 29.08.01 og 13.12.01 *(vedlagt)*
- h) Utdrag av protokoll fra møte i Samisk kirkeråd 11.-12.09.01 *(vedlagt)*
- i) Oppsummering av prosjektet "Hamar bispedømmes internasjonale engasjement" *(vedlagt)*

Forslag til vedtak:

Referatsakene tas til orientering.

PROTOKOLL FRA MØTE I TEOLOGISK NEMND 1.-2.11. 2001.

Til stede: Arve Brunvoll, Geir Hellemo, Marianne Bjelland Kartzow, Per Oskar Kjølaas, Elena Eika, Aud Tønnesen, Jan-Olav Henriksen

Forfall: Ragnhild Jepsen, Ernst Baasland, Odd-Magne Bakke

Ingen av varamedlemmene kunne møte.

Generalsekretær Stig Utnem deltok på deler av møtet.

I forkant av møtet i TN ble det avholdt en konsultasjon med representanter for Metodistkirken og Den anglikanske kirken om spørsmål knyttet til Den norske kirkens embetsutredning.

TN-sak 8/01: Protokoller

TN 3.-4.4.2001
TN AU 18.9.2001

Vedtak:

Protokollene godkjennes.

TN-sak 9/01: Referatsaker

MKR 8.-9.5 og 3.-4.9. 2001
MKR AU 23.8. og 19.9. 2001

Vedtak:

Protokollene tas til etterretning.

TN-sak 10/01: Rapporter

For oversikt, se sakspapirene. I tillegg til de fremlagte papirer, orienterte generalsekretæren om arbeidet med generalforsamlingene i KEK og LWF.

Vedtak:

Rapportene tas til orientering.

TN-sak 11/01: Innstillingen "Embetet i Den norske kirke" og TNs embetskonsultasjon

TN drøftet i forlengelsen av konsultasjonen 1.11. de innspill og temaer som var kommet opp. Etter hvert utkrystalliserte det seg en rekke temaer som TN fant at kunne utgjøre mulige innspill i det videre arbeid. Ut fra dette vedtok TN følgende uttalelse:

Å tjene verden med Guds gaver

Uttalelse i anledning Embetskomiteens arbeid

Teologisk Nemnd under Mellomkirkelig råd for Den norske kirke (TN) har i forbindelse med utredningen om embetet i Den norske kirke 1. november 2001 avholdt en konsultasjon der det bl.a. ble innhentet og drøftet synspunkter fra økumeniske samarbeidspartnere fra Den anglikanske kirken og Metodistkirken i Norge. Dette skjedde ut fra de forpliktelser som avtalene med disse kirkene innebærer. På denne bakgrunn har man så i eget møte utviklet følgende refleksjoner. Det følgende er ment som mulige nye konstruktive innspill til en videre samtale, og ikke for å låse fast de videre drøftinger.

I forbindelse med drøftingen i TN ble særlig følgende momenter fremhevet til overveielse:

1. Det er viktig å rydde opp i terminologien. Helst bør en unngå å bruke termen *embete*, både fordi den er historisk belastet, gir assosiasjoner i retning av embetshieraki, og fordi den tilslører at det egentlig er snakk om *tjeneste*.
2. Videre er det viktig å ikke tenke kirkelige tjenester bare med utgangspunkt i det som har vært prestedtjenestens *proprium* - forkynnelsen av ordet og forvaltningen av sakramentene. Samtidig som denne tjenesten er grunnleggende for kirken, finner kirken det *nødvendig* å kalle andre til å ivareta andre tjenester, både når det gjelder undervisning, diakoni m.m.
3. Fundamentalt for alle tjenester i kirken er at de skal formidle de gaver Gud har gitt verden til skapelse og frelse. I dette er kirken forvalter av *Guds mangfoldige nåde* (1. Pet. 4,10). Alle kirkens tjenester er dermed forankret i Guds gaver - og Kirkens oppdrag består i å bringe fylde av disse gaver til alle mennesker. I lys av dette oppdrag er både karitative og forkynnende tjenester nødvendige.
4. Dette perspektiv innebærer videre - som særlig anglikansk teologi understreker - at tjenesten (diakonien) er noe som gjennom syr alle de konkrete kallsoppgaver som utføres i Kirken. Her viser det seg også hvordan forvaltningen (oikonomia) og tjenesten (diakonia) er to sider av samme sak.
5. TN konstaterer videre at det er nødvendig både å skjelle mellom og å sammenholde en systematisk og en mer empirisk orientert beskrivelse av kirkens ulike tjenester. Empirisk vil det ofte være slik at mennesker kommer til tro som en følge av barmhjertighets-handlinger som er vitnesbyrd om evangeliet. At Ordets forkynnelse (systematisk sett) er grunnleggende, betyr ikke at den karitative tjeneste – eller andre tjenester – må underordnes prestedtjenesten. Det er ingen grunn til å utforme en embetsteologisk *ordo salutis* som innebærer at det som kommer først i et systematisk perspektiv, er knyttet til en prestedtjeneste som skal ha større dignitet enn andre tjenester i kirken.
6. Ut fra dette vil TN peke på at måten man konkret utformer oppdraget på kan variere. Dette oppdraget kan ivaretas innenfor ulike strukturer, og man bør nå søke de måter å ivareta oppdraget på som fremstår som mest hensiktsmessige.
7. TN vil be om at Kirkemøtet for den videre prosess sikrer en tilstrekkelig konsultasjon med de kirker vi har avtaler med, slik at deres synspunkter kan bli hørt både underveis i den videre prosess, og før den endelige behandling av spørsmålet om utformingen av tjenestene i Den norske kirke. Dette vil være i overensstemmelse med de avtalemessige forpliktelser Den norske kirke har påtatt seg. I forlengelsen bør også våre samarbeidspartnere i Leuenbergfelleskapet trekkes inn.

TN-sak 12/01: Leuenbergdokumentet Lov og evangelium

Dette er et solid og godt dokument, som peker på en rekke viktige innsikter som er verd å ha med seg i det økumeniske arbeidet. Av slike ble bl.a. de følgende fremhevet:

- Muligheten for å forstå loven som *god*, og ikke bare som den negative delen av paret lov og evangelium.
- Forholdet mellom menneskerettighetene og loven, og den naturrettslige bakgrunnen trenger å avklares mer.
- Forholdet mellom menneskets autonomi og Guds lov.
- En kristen forståelse av loven i forhold til moderne etisk kontraktstenkning.

Ettersom man her står overfor et solid dokument, tenker man seg ikke en omfattende faglig respons. TN vil (via TN/AU) forsøke å arbeide videre for at dokumentet kan brukes i Den norske kirke.

Vedtak:

TN arbeider videre med dokumentet Lov og evangelium med sikte på følgende:

- *En respons til Leuenbergfellesskapet for å gi det endelige dokument en så god form som mulig.*
- *Et studentseminar – gjerne i Tromsø – for å presentere dokumentet og gjøre det kjent og anvendelig i en norsk – også interreligiøs – virkelighet.*
- *Et videre arbeid med tanke på hva dokumentet kan gi av innspill til både pastoral og homiletisk praksis.*
- *TN ber AU legge frem forslag om hvordan dette mer konkret kan følges opp til neste møte.*

TN-sak 13/01: Kirkerettslige konsekvenser av kirkeavtalene. Status**Vedtak:**

TN tar i denne omgang saken til orientering.

TN-sak 14/01: Adventistdialogen**Vedtak:**

TN finner anbefalingene fra LWF å være gode og sakssvarende for sakens status. Dialogen har avklaret et godt utgangspunkt for videre samarbeid, og for mulighetene for gjensidig anerkjennelse av hverandre som kristne søsken. Ut fra dette slutter TN seg til de anbefalinger som er gjort ved dialogens avslutning.

TN-sak 15/01: Møter i 2002**Vedtak:**

TNs møter i 2002 avholdes 11.-12. april og 17.-18. oktober.

PROTOKOLL FRA MØTE I NEMND FØR ØKUMENISK SAMARBEID OG MISJON

1. og 2. november 2001 i møterommet, 2.etg. Kirkens Hus, Underhaugsveien 15, Oslo

Til stede: Astrid Sandsmark, Tore Laugerud, Torbjørn Lied, Jan Otto Eek, Gerd Marie Ådna, Anne Beate Tjentland, Ole Elias Holck, Ørnulf Steen, Stig Utne (under følgende saker: 11 (delvis), 13 og 14)

Forfall: Ole Chr. M. Kvarme, Line Skum, Gunhild Sivertsen Sørvig

Følgende personer deltok i samtalen om misjonsforståelsen:
Svein Jacobsen, Pinsevennes Ytre Misjon
Ola S. Østtveit og Daryl Krause, Ungdom i Oppdrag
Knud Jørgensen, Areopagos.

Møtet ble åpnet med andakt ved Astrid Sandsmark.

SAKER TIL BEHANDLING

NØM-SAK 08/01: PROTOKOLL FRA NØMS MØTE 1. OG 2. FEBRUAR 2001.

Protokollen var tidligere utsendt og godkjent av NØMs medlemmer

NØM-SAK 09/01: REFERATSAKER

- a) Protokoll fra MKR/AU 19.sept. 2001
- b) Protokoll fra MKR 3. og 4. sept. 2001
- c) Protokoll fra MKR/AU 23. aug. 2001
- d) Protokoll fra MKR 8. og 9. mai 2001
- e) Protokoll fra KISP 15. og 16.mars 2001
- f) Protokoll fra KISP 11. og 12. okt. 2001 med uttalelse om AIDS og krigshandlingene mot Afghanistan vedlagt
- g) Virksomhetsplan og budsjett for KUI 2002
- h) Protokoll fra KUI 17.sept. 2001
- i) Protokoll fra KUI 11.juni 2001
- j) Protokoll fra KUI 13.mars 2001
- k) Referat fra møte i SMM 14.sept. 2001
- l) Referat fra møte i SMM 14.mai 2001
- m) Referat fra møte i SMM 1.febr. 2001
- n) Utkast til strategiplan for SMM.

Vedtak:

NØM tar protokoller og referater under NØM-sak 09/01 til etterretning

NØM-SAK 10/01: DNKS KONTAKTER MED ANDRE TROS- OG LIVSSYNSSAMFUNN I NORGE

Følgende dokumenter var utsendt til møtet

- a) Utskrift av protokoll fra MKR-sak 24/01: Dnks kontakter med andre tros og livssynssamfunn i Norge med et kort notat om oppfølging
- b) Noen hovedsaker fra kontaktgruppene med Det Mosaiske Trossamfunn (DMT) og Islamsk Råd Norge (IRN) samt Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn (STL)
- c) Uttalelse fra kontaktgruppa MKR/IRN, Bispemøtets uttalelse: Sammen mot terrorisme og KISPs uttalelse om krigshandlingene mot Afghanistan.

Følgende dokumenter ble utdelt i møtet

- a) Brev til Kirkerådet i Pakistan i anledning massakren i en kristen kirke 28.oktober.
- b) Rapport til NØM fra Kontaktgruppa med Islamsk råd Norge, jan.2000-oktober 2001.
- c) Rapport fra konferansen "Christians and Muslims in Europe" v/Oddbjørn Leirvik

Saksordfører Anne Beate Tjentland innledet til samtale.

Oddbjørn Leirvik presenterte rapporten fra kontaktgruppa med Islamsk Råd Norge.

Fra samtalen:

Det ble uttrykt stor takknemlighet over det arbeidet som Kontaktgruppa under ledelse av Oddbjørn Leirvik har gjort gjennom hele 90-tallet. Arbeidet ble karakterisert som et ikon for flere nivåer i kirken.

Arbeidet i kontaktgruppa har bidratt til å bygge broer av tillit. Broene har vært bærekraftige i konfliktsituasjoner i det norske samfunn. Eksempler på dette: Brev mot muslimfrykt/omskjæring i fjor og i forbindelse med terroren i New York i år. Uttalelsen fra "moskeen i Urtegata" som fordømmer massakren av kristne i Pakistan kan også sees i dette lys. Denne uttalelsen ble sett på som spesielt gledelig og viktig i forholdet mellom muslimer og kristne.

I samtalen ble det spurt om i hvor stor grad kontakten med andre trossamfunn også har gjennomslag i menighetene og i lokalmiljøene. Det ble vist til et økende antall lokale initiativ på flere steder i Norge. Bygging av muslimsk-kristne relasjoner i lokalmiljøene bidrar til å overvinne muslimfrykt. Kontaktgruppa kan i konkrete situasjoner tjene som et forbilde for handlinger i lokalmiljøene.

Det verdt å merke seg at den kirkelige kontakten med muslimene synes å være noe som samler en stor bredde, både teologisk og kirkepolitisk, av kirkelige ledere.

Flere understreket behovet for å arbeide med nærmere undersøkelser av holdninger til Islam, muslimer og andre religioner i menighetene. Vi har lite eksakt kunnskap om dette. Vi vet svært lite om hvilke holdninger til kristne som finnes blant muslimene i Norge, uten at vi av den grunn skal tvile på oppriktigheten av det som kommer til uttrykk fra muslimske ledere i vår kontakt med dem. På samme måte som det kan være stor avstand mellom ledere og "folkedypet" i kirken vil det trolig også være det i muslimske fellesskap. Det ble tatt til orde for muligheten av en forskningsprosjekt som kunne undersøke gjensidig holdninger i kristne og muslimske miljøer. Et slikt arbeid kunne med fordel være tverrfaglig.

Det ble vist til NØMs arbeid med dialogbegrepet i forbindelse med samtale om misjonsforståelsen som et bidrag til arbeidet med religionsdialogen.. NØM ser i likhet med MKR behovet for arbeidet med det religionsteologiske grunnlaget for religionsdialogen. Kontakten med andre trossamfunn utfordrer oss også til å arbeide med det religiøse språk.. I den sammenheng ble nevnt begrepet "Hellig krig". Innebærer dette begrepet at Islam ønsker å bli den ledende verdensreligion med krig som middel?

Vedtak:

1. *Både i lys av den siste tids hendelser i verden og i lys av det arbeidet som kontaktgruppa mellom Islamsk råd Norge og Mellomkirkelig råd har gjort, bekrefter NØM at det er viktig å fortsette alle våre dialogkontakter.*
2. *NØM uttrykker glede og takknemlighet over uttalelsen fra "moskeen i Urtegata" i forbindelse med massakren på kristne i Pakistan søndag 28.oktober. Det er viktig at vi kan stå sammen som muslimer og kristne i fordømmelsen av denne type handlinger.*
3. *NØM understreker hvor viktig det er at kirkene kan stå åpne for mennesker som kommer sammen i bønn for fred og rettferdighet i verden.*
4. *NØM takker Oddbjørn Leirvik for hans pionerinnsats i dialogarbeidet med muslimene både gjennom kontaktgruppa IRN/DMT og på andre måter.*
5. *Det at kirkeledere fra ulike sammenhenger står sammen i kontakten med muslimene ser NØM som et viktig potensiale for det videre dialogarbeidet.*
6. *NØM vil utfordre KIFO og andre aktuelle forskningsinstitusjoner til å undersøke gjensidig holdninger til andre religioner og deres medlemmer i kristne og muslimske menigheter.*
7. *NØM ser betydningen av arbeidet med dialogbegrepet som er gjort gjennom samtale om misjonsforståelsen for den religionsteologiske refleksjon og ber sekretariatet ta initiativ til igangsetting av det religionsteologiske arbeid sammen med TN.*

NØM-SAK 11/01: MISJONSFORSTÅELEN

Referat fra samtale om misjonsforståelsen følger protokollen som vedlegg.

NØM drøftet slutføringen av prosessarbeidet om misjonsforståelse i Den norske kirke både i lys av hvordan dette kan formidles videre og i lys av den aktuelle personellsituasjonen i sekretariatet.

Vedtak:

1. *NØM ønsker å gi resultatene av prosessarbeidet om misjonsforståelsen et skriftlig uttrykk, enten i form av et hefte som gir bilder fra mangfoldet i norsk misjon, i form av et kortfattet teologisk dokument som kan stimulere menighetsråd i deres oppgave med "å vekke og*

nære det kristelige liv" eller ved et bearbejdet referat fra samtale i NØM. Målgruppen skal uansett være menighetene.

2. *Et slikt skriftlig uttrykk kan legges ut på nettet via kirkens hjemmesider, produseres som et eget hefte eller tilbys som stoff til andre publikasjoner.*
3. *NØM/AU tar den endelige beslutningen i samråd med MKRs generalsekretær.*

NØM-SAK 12/01: GUDS MENIGHET – JORDENS STØRSTE UNDER

Følgende dokument var utsendt til møtet:
Kort oppsummering av inntrykk basert på innkomne svar

Saksordfører Torbjørn Lied innledet.

Vedtak:

NØM tar arbeidet med prosjektet til orientering og ser frem til det videre arbeid som planlagt av prosjektgruppa.

NØM-SAK 13/01: UTVIKLING AV ØKUMENISKE RELASJONER

Følgende dokumenter var utsendt til møtet:

- a) Notat ang. bispedømmenes økumeniske relasjoner
- b) Referat fra møte mellom Sjømannsmisjonen og Mellomkirkelig råd
- c) Notat ang. forberedelsen av generalforsamlingen for Konferansen av Europeiske kirker, Trondheim, juni 2003.
- d) "The Churches of Europe – are we still of any use?", foredrag av gen.sekr. Keith Clements, med vedlegg av dokument fra Assembly planning committee for KEK gen.forsamling og "Outline of the Assembly content" for LVFs generalforsamling juli 2003..
- e) Referater og notater i forbindelse med henvendelser fra Mekane Yesus kirken i Ethiopia og Den Evangelisk Lutherske kirke i Brasil (IECLB) ang. videreutvikling av økumeniske relasjoner.

Saksordfører Ole Elias Holck innledet til samtale.

Stig Utnem orienterte om forberedelsen av generalforsamlingen i "Konferansen av Europeiske kirker, Trondheim, juni 2003.

Fra samtalen:

Det ble gitt tilslutning til planene om en utvikling av lokale og regionale økumeniske relasjoner til kirker i Europa som del av forberedelsen til KEK-generalforsamlingen. Samtidig ble det spurt om hvordan KEK-generalforsamlingen og vår egen forberedelse av den kan opprettholde et perspektiv som også gir sør et tydelig rom. Viktigheten av å synliggjøre de økumeniske relasjonene som allerede finnes ble understreket. Involvering av ungdom vil bringe viktig dynamikk til forberedelsen.

Tema for generalforsamlingene både i KEK og LVF gir utfordring til studiearbeid i samarbeid med kirkelige fagorganisasjoner og diakonale institusjoner.
I forberedelsen av generalforsamlingen bør man også rette oppmerksomheten mot de etniske menigheter som finnes i Norge

Vedtak:

1. *NØM ber sekretariatet følge opp arbeidet med utvikling av økumeniske relasjoner, også som del av forberedelsen til KEK-generalforsamlingen, i tråd med det som kom frem i samtalen .*
2. *NØM understreker at selv om økumeniske relasjoner i Europa vil bli prioritert i forbindelse med KEK-generalforsamlingen er det nødvendig å opprettholde relasjonene til kirker i sør og øst.*

NØM-SAK 14/01: PERSONELLSITUASJONEN I SEKRETARIATET

Følgende dokument var utsendt til møtet:

Annonsetekst for utlysning av stillingen som NØM-konsulent.

Stig Utne orienterte om personellsituasjonen i sekretariatet og prosessen med rekruttering av ny NØM-konsulent.

NØM-SAK 15/01: ORIENTERINGER

Det ble orientert muntlig om følgende saker:

Årsmøtet i "Nordiska økumeniska rådet"

Samarbeidet Norden-FOCCISA

Borg bispedømmes bønnesirkel for ELCJ

Underskrivningsseremonien for Oslo-deklarasjonen 8.november

NØM-SAK 16/01: EVENTUELT

Ingen saker under eventuelt.

Neste møte i NØM er fastsatt til 8.-9.april 2002.

09.11.01/Ø.Steen

REFERAT FRA SAMTALER OM MISJONSFORSTÅElsen 02.11.01

Til stede: Svein Jacobsen, PYM, Ola S. Østtveit og Daryl Krause, UiO, Knud Jørgensen
Areopagos, NØMs medlemmer

Samtalen om misjonsforståelsen varte fra kl.9 til 12. Første del besto av korte innledninger fra de tre inviterte organisasjoner. Deretter var det samtale. Referatet skiller ikke redaksjonelt mellom innledningen og samtalen, men fanger opp de hovedtema som var fremme med utgangspunkt både i innledninger og samtale.

Hvor har misjonsaktiviteten sitt utspring?

Pinsevennenes misjonsengasjement (heretter forkortet PYM) har sitt historiske utgangspunkt i individuelle initiativ og er nå klart forankret i aktive, evangeliserende lokalmenigheter. I økende grad tydeliggjør pinsevennene at misjon er partnerskap.

Ungdom i oppdrag (UiO) beskriver seg selv som en moderne klosterbevegelse. Organisasjonen er et nettverk både nasjonalt og internasjonalt. I selvpresentasjonen ble det vektlagt at selv om kristne verdier korromperes i vår tid, består de i alle fall og trenger seg gjennom i form av ulike bevegelser. UiO ser seg selv som en slik bevegelse. UiO synes å være en organisasjon som bekrefter at ungdom lever økumenisk. Fellesskap i handling og holdning er viktigere enn fellesskap i struktur og organisasjon.

Areopagos er både en stiftelse og en misjonsorganisasjon. Den har som særlig målgruppe buddhister og religiøst søkende mennesker. Areopagos er den av misjonsorganisasjonene i norsk/nordisk kontekst som har gått lengst når det gjelder å arbeide med å forankre organisasjonen internasjonalt både strukturelt og som et løsere nettverk. Den samvirker med kirker og organisasjoner som vil bygge menigheter.

Den personlige kallsopplevelsen

Både PYM og UiO vektlegger sterkt den personlige kallsopplevelsen. UiO understreker dessuten at Gud taler og leder mennesker direkte, han kan høres. Det profetiske element er viktig, men ikke primært profetier som angår andre enn de som selv opplever profetiene. I samtalen ble det spurt om hvordan man handler i forhold til utvelgelse når det personlige element vektlegges så vidt sterkt. Den personlige vektleggingen kan misbrukes som maktfaktor. I PYM er det menigheten som skal ivareta veilederfunksjonen og kallet til tjeneste skal (i prinsippet) bekreftes i fellesskapet. UiO viser særlig til disippeltreningskolen som stedet der det er anledning til å prøve og å veilede.

Utdannelse/forberedelse

UiOs disippeltreningskoler (dts) er ikke kompetansegivende i forhold til offentlig utdanning. Skolene mottar ikke statstøtte og elevene får ikke lån eller stipend. Det betyr at det er en relativt høy terskel for å følge kursene og elevene er motivert.

PYM stiller ingen krav til utdannelse av sine misjonærer og har ingen egne skoler for forberedelse av misjonærer. Man har en samarbeidsavtale med "Gå-ut-senteret". At man ikke har formelle krav til kompetanse har i noen tilfeller vist seg å være problematisk fordi

misjonærer arbeider i eksempelvis i undervisningsinstitusjoner i søsterkirker der det vil være formelle krav til utdanning.

Areopagos strategi og selvforståelsen krever betydelig forberedelse av eventuelle utsendinger. Samtidig er det slik at internasjonaliseringen og samarbeidet gjør at organisasjonen sender få misjonærer. I nordisk kontekst er Areopagos gjennom de nasjonale avdelingene opptatt av å utruste menighetsmedlemmer til å leve og formidle kristen tro i en flerreligiøs verden. I samtalen ble det vist til at UiOs dts og virksomhet representerer utrustende kraftsentra som det synes å være behov for i dag.

Beskrivelse av oppgaven

Både PYM og UiO beskriver sin misjonsforståelse med en sentrifugal terminologi. PYM understreker at vekkelse og personlig engasjement skaper misjon, muliggjør det å fullføre misjonsbefalingen – evangeliet til alle folkeslag. UiO skriver i sine grunnlagsdokumenter bl.a. om "Discipling nations".

Areopagos tar utgangspunkt i at kirken i sitt vesen er misjonerende. Gud er en sendende Gud. Samtidig betones sterkt det å etablere møtesteder der mennesker kommer sammen for et religiøst møte. Dette møtet kommer istand i visshet om at Gud alltid er til stede overalt. Menneskenes oppgave er å tolke Guds nærvær, om nødvendig også gjennom motsigelse og konfrontasjon. Også Areopagos ser bevegelsen ut som nødvendig, men dette sentrifugale elementet bæres av det sentripetale fordi i møtet går dialogpartnerne til kildene.

Misjon i enhet:

PYM har i tidligere tider tenkt at et sted uten pinsemenighet er uevangelisert. Lausannebevegelsen og AD 2000 har bidratt til en forståelse av at det viktige ikke er hvem som når ut med evangeliet, men at det når ut. Nå er det vanlig at pinsevennene kartlegger om det finnes evangeliske kirkesamfunn før man starter opp i nye områder. Pinsevennene er opptatt av lokalt økumenisk samarbeid i form av fellesuker og lignende

UiO ønsker å være en brobygger mellom ulike kirkesamfunn internasjonalt. I samtalen ble det reist spørsmål om dette også gjelder nasjonalt. Det ble vist til at UiO ønsker å markere enhet i mangfold – individuelt, men også på gruppeplan (s 6). UiO understreket at man har lite bevissthet om deltakernes kirkelige tilhørighet og at felles identitet ligger i felles oppgave. Det kan bety at man ikke erfarer den smertelige siden ved enhetsarbeidet, det at vi i Kristus er utgitt til et fellesskap, gitt til hverandre - også når vi ikke er enige

Hvordan snakker vi om hverandre i det norske kirkelandskapet – er det vitnesbyrd om enhet og brobygging? Trenger vi mer av dialog oss imellom også?

Dialog

På bakgrunn av NØMs forrige møte tematiserte samtalen det dialogiske i møte med det ekspansive, det triumfalistiske eller det aggressivt evangeliserende. Er dialogen troens selvutslettelse, eller det eneste som nytter, er det slik at det ikke finnes akseptabel misjon som ikke er gjennomført dialogisk?

Til dette ble svart at misjonsbefalingen ikke er dialog men proklamasjon, en proklamasjon som også i en viss forstand innebærer eksklusivitet. Det ble samtidig understreket at

forkynnelsen skjer på mange måter, og med henvisning til Joh.1,14 at det også er demonstrasjon. At Ordet ble menneske er også proklamasjon av et historisk faktum som er et grunnleggende ledd i Guds handlinger i verden. Det er i alle fall viktig å slippe evangeliet løs i proklamasjonen. Det ble også vist til at "Paulus overbeviste jødene utfra skriftene at Jesus er Messias" som et proklamatorisk element.

Ulike oppfatninger i disse spørsmålene er ikke bare knyttet til ulike teologiske oppfatninger, men henger også sammen med personlige forutsetninger, troshistorie og kultur.

Samtalen viste at det er nødvendig å nyansere bruken av begrepet dialog. Det handler om det teologiske grunnlaget for dialog. Ligger det i inkarnasjonen og Jesu totale utgivelse (kenose) en teologisk begrunnelse som med nødvendighet gjør misjon dialogisk? At Gud i sin treenighet i seg selv er en relasjon, gjør det dialogen til en teologisk nødvendighet? Dialog er også spørsmål om metode og strategi, og ikke minst handler det om holdning. Det er nødvendig å skille mellom disse ulike betydninger.

Areopagos fremstår som tydelig både i sin vektlegging av dialogen og åpenheten mot mennesker av annen tro, og av at en kristen deltar i dialogen utfra evangeliets premisser med visshet om at Kristus er tilstede i dialogen. Det er derfor ikke primært tale om grenser for hvor dialogisk man kan være men, men om en understrekning av Kristus som et tydelig sentrum for eget liv og vitnesbyrd.

Religionsteologien

Under samtalen ble det påpekt at en av farene ved dialogen er at den kan ha som utgangspunkt at alle religioner er like gode/bra. (Dette utsagnet ble ikke fulgt opp i den videre samtalen, men det krever en form for presisering. Hva betyr det? Er det et grunnleggende spørsmål om "hva er sannhet"? Er det et tydelig svar i en postmoderne forvirring? Det er ikke et utsagn som nekter at alle religioner fortjener respekt, eller at representantene for religionene/menneskene har krav på respekt. Dette er et tema for det religionsteologiske arbeidet).

Spørsmålet om alle religioner er like bra leder oss til forståelsen av Kristi enestående plass eller rolle. I samtalen ble referert til følgende sitat fra D.Bosch: "Vi kjenner ingen annen vei til frelse enn Jesus Kristus, men vi kan heller ikke sette noen grense for Guds frelsesvilje". Dette er uttrykk for et moderat, eksklusivistisk religionsteologisk ståsted. Det ble understreket at det er viktig å holde fast den historiske Jesus som frelsens objektive grunn.

Et spørsmål fra forrige samtale ligger fortsatt der: Er Guds prosjekt hele veien skapelse? Cfr. Pkt 21 i referat fra februar 2001

Som en kommentar til spørsmålet vil sekretæren vise til Svein Ellingsens salme i NOS nr.710, og kanskje ikke minst til v.6 (Din nådes skaperverk skal skje i tomme hender), selv om hele salmen er bærer av kommentarer til spørsmålet:.

Til sluttspørsmålene fra forrige referat (27 og 29) fremkom følgende korrigeringer/kommentarer:

Ad 27: Det er ikke spørsmål om grensen for det dialogiske i misjon, men om nødvendigheten av å være tydelig på det som er sentrum i vår tro, Jesus Kristus.

Ad 29: Spørsmålet om Kristi enestående stilling har relasjon til det religionsteologiske grunnlag for arbeidet som NØM har gjort når det gjelder kontakten med andre tros- og livssynssamfunn. Dette vil bli ført videre i et samarbeid mellom TN og NØM.

MEDLEMMENE I KISP

Dato	Vår ref.	Deres ref.	Deres dato
19.10.01	01/12-7 HMH		

Protokoll fra møtet i Komiteen for internasjonale spørsmål (KISP) under Mellomkirkelig råd for Den norske kirke torsdag 11. og fredag 12. oktober 2001

Til stede: Karin Dokken (bare fredag), Eilert Rostrup (bare torsdag), Hilde Salvesen, Ulla Schmidt, Sturla Stålsett (leder), Knut Yngvar Sønstegeard, Anne Wuolab.

Observatører fra Kirkens U-landsinformasjon: Vebjørn Horsfjord, Raag Rolfsen

Observatør fra Norges Kristne Råd: Lars Erik Nordby

Observatør fra Menneskerettighetsutvalget: Anders Breidlid (bare torsdag)

Meldt forfall: Stein Villumstad

Ikke til stede: Olav Skjevesland

Fra sekretariatet: Hans Morten Haugen

Inviterte gjester:

Paul Muwanguzi Sentamu, prest i Den anglikanske kirken i Uganda

Halvor Mehlum, Forsker ved Frischsenteret ved Universitetet i Oslo

Jan Thomas Odegard, tidl Stedlig representant for UNIDOs (FNs

Industriutviklingsprogram) sitt kontor i Mosambik

Anne Julie Semb, 1. ammanuensis i statsvitenskap ved Universitetet i Oslo

Ingrid Vad Nilsen, påtroppende prosjektleder i Kirkelig Fredsplattform

Preben Marcussen, NISAT (Norwegian Initiative on Small Arms Transfer)

Gro Nystuen, stipendiat ved Institutt for menneskerettigheter ved Universitetet i Oslo

Møtet ble åpnet med en refleksjon over Rom 12 og en kort bønn.

SAK 16/01: GODKJENNING AV INNKALLING OG DAGSORDEN

Det ble nødvendig med noen endringer av det foreslåtte programmet.

Vedtak: Innkalling og revidert dagsorden til møtet 11. og 12. oktober godkjennes

SAK 17/01: GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA MØTET 15.-16. MARS

Det ble spurt om statusen til UNDPs senter for demokrati i Oslo. Det ble informert om at det var tatt kontakt med UNDP, men at Senteret ikke er i drift ennå.

Vedtak: Protokollen fra møtet 15.- 16. mars godkjennes.

SAK 18/01: REFERATER:

Saksdokumenter:

KISP/AU: 21.mai og 21. august

Menneskerettighetsutvalget: 19.mars, 30.april, 13.august, 24.september

Kirkens U-landsinformasjon: 20.mars, 11.juni, 17.september, samt retningslinjer for strategi 2003-06

Mellomkirkelig råd: 8. og 9. mai, 3. og 4.september

MKR/AU: 19. september

Det var ingen vesentlige etterlysninger eller kommentarer. Det ble gitt en kort innføring i arbeidet med KUIs 4-årige strategiplan, som skal ferdigstilles 1.mars. KUI ønsker å bekrefte at det er menighetene som er målgruppe for arbeidet.

Vedtak: Referatene tas til etterretning.

19/01: RAPPORTER

Saksdokumenter:

a) Oversikt over rapporter til Mellomkirkelig råd

b) A Public Goods Approach to a Currency Transaction Tax, paper skrevet av KISP-konsulenten til Vancouver-konferansen (se under)

c) Report from Vancouver Conference 4.-6.oktober: "A Currency Transaction Tax – is it Feasible?" av Hans Morten Haugen - delt ut på møtet

d) Rapport fra møte med colombiansk kirkelegasjon i Uppsala 1. og 2. oktober, og møter for biskop Tito Mora Esguerra i Oslo 3.oktober – delt ut på møtet

Det ble kommentert at det var nyttig å få en rapportoversikt. For øvrig kom ingen kommentarer.

Vedtak: Rapportene tas til orientering.

SAK 20/01: INTERESSANTE SKRIV

Saksdokumenter:

a) Brev fra Stig Lægdene om situasjonen for kirkeasylanter – med utkast til svarbrev

b) Høringssvar fra Kirkerådet og Mellomkirkelig råd på utkast til norsk rapport til FNs Komite mot rasediskriminering

c) "Vår jord er ikke til salg!" Utkast til fellesopprop før Miljø- og utviklingstoppmøtet i Johannesburg 2002, med utkast til svarbrev fra Mellomkirkelig råd.

d) Kirkemøtedokument om Evaluering av "Forbruk og rettferd"

e) Brev med uttalelse til Utenriksdepartementet o.a.: "Patent på liv og TRIPS-avtalen"

Det ble gitt tilslutning til de foreslåtte svarbrevene og informert om at uttalelsen om TRIPS hadde vakt en viss interesse i media.

Vedtak:

De utsendte skrivenne tas til etterretning, og KISP ber om at sakene blir fulgt opp som avtalt.

21/01: OPPNEVNINGER

En presentasjon av saken var sendt ut på forhånd. Det ble gitt tilslutning til hovedlinjene i de føringer som var foreslått, men det ble bedt om at den personen som vil sitte i KISP fra Kirkens Nødhjelp etter at Stein har gått av, også går inn i Arbeidsutvalget inntil videre, siden det er et ønske med tre medlemmer i AU. Videre ble det gitt tilslutning til at Kristin Sommer oppnevnes som nytt ungdomsmedlem – vedtaket fattes på MKR-møtet i februar.

Vedtak: KISP oppnevner Hilde Salvesen til nytt KISP/AU-medlem. KISP ber om at etterfølgeren etter Stein Villumstad også tiltrer Arbeidsutvalget.

SAK 22/01: AIDS OG MENNESKERETTIGHETER

På forhånd var følgende saksdokumenter sendt ut:

Resolusjon fra FNs Menneskerettighetskommisjon 2001

Utdrag av slutterklæringen fra Verdenstoppmøtet om AIDS

Artikkel "Fighting AIDS in Africa", fra "the Tablet" engelsk katolsk magasin

Artikkel i Vårt Land 20.09.01: "Kondomer må brukes for å redde liv" av Atle Sommerfeldt

Svar i Vårt Land 27.09.01: "Kirkens oppgave i AIDS-arbeidet", av Anne Bente Hadland

Utkast til uttalelse "AIDS og menneskerettigheter"

Kirkens Nødhjelp inviterte to prester fra Uganda som bærer HIV-viruset til Norge i samband med TV-aksjonen. Den ene av disse to, Paul Muwanguzi Sentamu, var invitert til å holde en innledning på KISP-møtet. Det ble et sterkt møte med en person som nylig hadde opplevd at hans kone døde av AIDS etter å ha mottatt infisert blod ved blodoverføring.

For Sentamu var det sentralt at det ville komme en løsning på AIDS-problemet, og at det i mellomtiden var viktig å ikke resignere. Han viste til at myndighetenes åpenhet i Uganda også hadde ført til at kirkene var mer åpne. Han erkjente at det var ulike holdninger mellom Den Katolske Kirke og de andre kirkene, men han opplevde ikke at dette hadde noen stor betydning for de økumeniske relasjonene i landet.

Samtalen etterpå handlet mye om hva som burde være kirkens rolle i AIDS-arbeidet. Sentamu pekte på at både behandling og sjelesorg ("treatment and counselling") var viktig. På bakgrunn av utgiftene til medisiner, var kirkens rolle i arbeidet for billigere medisiner av stor betydning. Dette ble også reflektert i den uttalelsen som ble vedtatt.

Vedtak:

- 1) KISP takker for innledningen!
- 2) KISP understreker det positive i at TV-aksjonen i regi av Kirkens Nødhjelp har bidratt til en bevissthetsfremming blant kirkesamfunnene og i opinionen for øvrig.
- 3) KISP vedtar den foreslåtte uttalelsen, med de endringer som framkom under samtalen, og ber om en rask og bred spredning

23/01: HVILKEN ROLLE SPILLER PRIVAT KAPITAL FOR UTVIKLINGEN I U-LAND

På forhånd var følgende saksdokumenter sendt ut:

a) Utdrag av "Global Financial Turmoil and Reform- A UN Perspective", red: Barry Hermann

b) Utdrag av "Nation states, global markets and institutional challenges" – forstudie av Arne Melchior, NUPI, til regjeringens "globaliseringsprosess"

Bakgrunnen for at saken fremmes er at KISP på ulike måter er utfordret både i forhold til Finansiering for utvikling (FN-konferanse i Mexico i mars 2002) og Regjeringens kommende Stortingsmelding om globalisering (ventet sent 2002, men mange delrapporter før den tid). Siden private kapitalstrømmer til alle u-land er tre ganger så stor som den samlede utviklingshjelpen til u-landene, er det viktig å få en bedre forståelse av hvordan de påvirker særlig de fattigste landenes utviklingsmuligheter.

Havor Mehlum spurte om globaliseringen - i denne sammenheng forstått som større kapitalstrømmer mellom land - ville føre til at forskjellen mellom rike og fattige land ville bli mindre eller større. Han presenterte modeller som viste at begge svar kan være gyldige. Mehlum bygde på den enkle grunnantakelsen om at kapitalen beveger seg dit avkastningen er høyest. Siden avkastningen er stor dersom kapitalmengden er liten, taler dette til u-landenes fordel.

På den annen side er problemet i mange u-land at de har mindre kjøpesterke markeder, i tillegg til mangel på relevant kunnskap, større sosiale spenninger, store levekostnader og høyere arbeidsledighet. Dette gjør markedene lite attraktive for utenlandske investeringer. Kort fortalt mente Mehlum at globaliseringen fører til større ulikheter mellom dem som greier å utnytte mulighetene og dem som ikke greier dette.

Mehlum kunne her vise til at enkelte land i Afrika hadde hatt en negativ vekstrate fra 1960 til 1992, også før en bringer inn befolkningsveksten. I en globalisert økonomi blir den økonomiske politikken svært viktig, fordi mange andre faktorer ikke skiller seg vesentlig ut. På denne bakgrunn blir statens rolle bare enda viktigere.

I samtalen etterpå ble det spurt om sysselsetting alene er nok til å ha en positiv oppfatning om bedriftens virksomhet, eller om det bør stilles krav til bedriften langt utover dette. Videre var det en sterk meningsutveksling om økt liberalisering for utenlandsk kapital automatisk ville føre til økonomisk vekst. Særlig sentralt for KISPs medlemmer var at landene selv må få handlingsrom til å forme sin egen utviklingsmodell, og at vestlige modeller for utvikling ikke må ses på som noen løsning. Samtidig pekte Mehlum på at flere forhold ved måten afrikanske stater er organisert på, i praksis bidrar til å kvele økonomien.

Det ble litt tid til en kort redegjørelse om situasjonen i Mosambik, som fortsatt presenteres som et "foregangsland" med sterke vekstrater gjennom hele 90-tallet. Odegard pekte på at det inntrykket som gis utad ikke samsvarer like godt med virkeligheten. Han pekte bl.a. på at Mosambik får *for mye* kapital og utenlandske etableringer, noe som i praksis medfører at store bedrifter trekker til seg all relevant teknisk kompetanse, og det lokale næringslivet blir svekket. Han mente at enklaveøkonomier slik vi ser i Mosambik, i liten grad bringer utvikling for de fattigste. Videre mente han at "markedsøkonomien" i Mosambik ikke er integrert i samfunnet for øvrig. Løsningen ligger i en tilpasning over noe lengre tid.

Vedtak:

- 1) KISP takker for innledningene!
- 2) KISP understreker at arbeidet med en "globaliseringsmelding" må gis prioritet også av den nye regjeringen, og ber om at dette arbeidet følges opp av KISP-konsulent i dialog med relevante parter.
- 3) KISP vektlegger at for fattige land er eierskap til egen utviklingsprosess helt sentralt, og at løsninger påtvunget utenfra, sjelden er å foretrekke.

SAK 24/01: SELVBESTEMMELSE FOR URFOLK: EKSEMPELET NORGE

På forhånd var følgende saksdokumenter sendt ut:

Paper av Anne Julie Semb:

Oversikt over de oppnevnte til Samerettsutvalget som skal se på rettighetsspørsmålene for samer bosatt utenfor Finnmark

Bakgrunnen var at denne saken var fremmet, var de omfattende prosesser som foregår for å stadfeste og gjennomføre samenes rettigheter, både i Finnmark og ellers i landet. Det er

naturlig at KISP trekkes inn i dette arbeidet. Særlig sentralt var ønsket om å få en dypere forståelse av hva samenes selvbestemmelsesrett rommer.

Anne Julie Semb forklarte at hennes interesse for samerettslige spørsmål startet med en artikkel i Dagbladet, etter at FNs Menneskerettighetskomite hadde kritisert Norge for ikke å ha gitt samene tilstrekkelig selvbestemmelsesrett i henhold til art 1 i Konvensjonen om sivile og politiske rettigheter. Utgangspunktet for Menneskerettighetskomiteen er at samene er et "folk", og at de derfor kan påberope seg rettigheter etter art. 1 på samme måte som statsbærende nasjoner.

Semb viste til ulike modeller for hvordan samene i større grad kan sikre sin selvbestemmelse på alle områder av kulturlivet. Samtidig understreket hun at kulturforståelsen er forstås vidt, slik også tittelen ("Naturgrunnlaget for samisk kultur") på NOU 1997:4 fra Samerettutvalget vektlegger. Det er interessant å merke seg at Sametingspresident Nystø på direkte spørsmål fra regjeringen ikke ønsket å redegjøre for *innholdet* i uttrykket "selvbestemmelse", men heller arbeide for å vinne tilslutning for *prinsippet* om selvbestemmelse.

Samerådet har selv definert selvbestemmelse som en "kollektiv rett til å bestemme over egen framtid på alle samfunnsområder", og at "samene selv [...] avgjør hvilke samfunnsområder det samiske folk skal ha styring, kontroll og forvaltning over" (begge sitater hentet fra Sametingsplanen). Selv om innlegget mest handlet om kulturell selvbestemmelse understreket Semb at de ulike modellene for bruk av naturressurser som er skissert i NOU 1997:4, synes praktisk vanskelige å gjennomføre. Dette skyldes i hovedsak at samene ikke bor alene i de aktuelle områdene, slik tilfellet i større grad er f.eks i Canada.

Det ble en samtale om saken, med spørsmål om hvordan KISP skal arbeide med samerettslige spørsmål. Her ble det sagt at i tillegg til viktige bidrag om utvidelse av samiske rettigheter, bør KISP som en del av Den norske kirke arbeide for forsoning mellom ulike folkegrupper og lokalsamfunn. Dette ble gitt tilslutning av KISP, som forsøker å komme tilbake til saken på sitt neste møte.

Vedtak:

- 1) KISP takker for innledningen!
- 2) KISP understreker det betydningsfulle i den forståelsen av samerettigheter som har skjedd de siste årene.
- 3) KISP ber om at urfolks selvbestemmelsesrett i land på det latin-amerikanske kontinent blir satt opp på vårmøtet 2002.
- 4) KISP ber også om at det forberedes en sak som viser hvordan Den norske kirke kan bidra til forsoning mellom ulike folkegrupper og lokalsamfunn i Sápmi.

SAK 25/01: PRESENTASJON AV KIRKELIG PLATTFORM FOR FRED OG FORSONING

På forhånd var en tidligere beskrivelse av plattformen, og saksinnleder Vad Nilsen pekte på at det nå var vedtatt et nytt dokument som integrerer "plattformen" og "nettverket". Utenriksdepartementet har bevilget over 2 millioner samlet til de to komponentene. Kirkens Nødhjelp har rapporteringsansvar for plattformen, mens Norges Kristne Råd har ansvar for nettverket.

Vad Nilsen viste til at det var norske myndigheter under den første Bondevik-regjeringen som fremmet forslaget overfor Norges Kristne Råd, og i oppstartfasen har det lyktes å forene interessene til de ulike partene på en god måte. Det vil bli en mer utadrettet profil nå som de første prosjektene begynner å komme i gang, og det første temaet som vil bli belyst,

er tenkningen i "Sårbarhet og sikkerhet". Videre vil det bli startet et bevisstgjøringsarbeid om etnisitet i kirkene.

I samtalen etterpå ble det spurt hvordan utvelgelsen av aktuelle land foregår. Det ble her vist til at de organisasjonene som arbeider tett med partnere ute, ofte utformer prosjekter sammen med disse, mens verken Norges Kristne Råd eller Mellomkirkelig råd er proaktive. For de to siste vil det også være viktig hvilke signaler som kommer fra Geneve, som i stadig større grad har vist kirker til Norge. Videre ble det informert om at det er et mål at prosjektet skal føres over til Norad etter hvert – for å sikre større forutsigbarhet i tildelingene. Opprinnelig var Norad – i motsetning til UD – opptatt av å gi særlig prioritet til Norges hovedsamarbeidsland, men dette har de tonet ned i det siste.

Vedtak:

- 1) KISP takker for innledningen!
- 2) KISP ber om å bli trukket inn som en ressursgruppe i diskusjoner av både valg av land og tilnærminger i forhold til disse landene.

SAK 26/01: KIRKELIG ARBEID FOR FRED I ANGOLA

På forhånd var følgende saksdokumenter sendt ut:

- a) Report from FOCCISA-Norwegian Church solidarity visit to Angola 19.-22.mai 2001
- b) Utdrag fra analyse: "The potential role for domestic civil society in the Angolan Peace Process"

Ingrid Vad Nilsen fortalte hvordan den tidligere norske ambassadøren til Angola lenge har sett at kirkene er de eneste som kan bidra til en varig fred i Angola. Ved flere anledninger har det vært samtalt om dette, men fra Norge har det vært sentralt at arbeidet skulle forankres i FOCCISA (Fellowship of Church Councils in Southern Africa). Derfor var det viktig at det ble gjort en felles reise, der begge regionenes ansvarlige var med. Også i det arbeidet som nå blir gjort fra norsk side, er inkluderingen av kirkene i landene rundt av stor betydning. Vad Nilsen pekte på at kirkene i Angola føler seg forlatt etter all innsatsen de selv la ned i arbeidet mot Apartheid.

Samtalen handlet om en bedre forståelse for den konteksten som råder i Angola, og det ble vist til det relativt systematiske sammenfallet av geografi, etnisitet og konfesjon. I de områdene hvor de lutherske kirkene har hatt en viss oppslutning, har UNITA dominert. Det ble videre pekt på at det er et problem at katolikkene og de mer pentakostale står utenfor arbeidet som de etablerte protestantiske kirkene forsøker å bygge opp.

Vedtak:

- 1) KISP takker for innledningen!
- 2) KISP hilser velkommen norsk kirkelig deltakelse i arbeidet for rettferdig fred i Angola.

SAK 27/01: KONFLIKTLØSNING I VEST-AFRIKA

Som saksdokumenter: var sendt ut følgende:

Utdrag av rapport fra Karin Dokken til UD: "Norwegian Collaboration with the Economic Community of West African States (ECOWAS)", levert mai 2001, samt en Sikkerhetsrådsresolusjon om Sierra Leone (1370).

Karin Dokken er en av Norges fremste kjennere av Vest-Afrika, og har bodd i regionen over lengre tid. Utenriksdepartementet henvendte seg derfor til henne for å få laget en studie for å gi retninger for det norske engasjementet i regionen.

Særlig så Dokken på oppbyggingen av ECOWAS, som ble etablert i 1975 etter mønster fra EF. Det har gått relativt bra hva gjelder fri bevegelse av personer og oppbygging av et felles telenett. På de fleste økonomiske områder, derimot, har det gått relativt trått. I tillegg finnes omtrent 30 andre organisasjoner i regionen, som medfører at kapasiteten er begrenset for enkelte staters vedkommende.

Ved etableringen i 1975, var ikke fred og sikkerhet en del av mandatet til Eowas. I 1990 gikk imidlertid Ecowas til intervensjon i Liberia, gjennom Ecomog (Ecowas Monitoring Group). Dette var første gangen afrikanske stater gikk sammen om en militær intervensjon. Både denne intervensjonen, og den senere intervensjonen i Sierra Leone har vært mislykkede. Ecomog var dominert av de anglofone statene, særlig Nigeria. For mange som deltok i de militære intervensjonene var den primære målsettingen ikke å redde liv, men å posisjonere seg selv på en slik måte at en kan kontrollere diamantuthentingene.

Det synes som om det et behov både å understøtte det videre arbeidet med den vest-afrikanske håndvåpenmøratoriet, som nylig har overlevd sin første treårsperiode. Videre er Norges oppfordret til å engasjere seg sterkere for barnesoldatene i regionen, slik Canada har gjort. Videre er videre integrasjonsbestrebelse også av stor betydning.

Vedtak:

- 1) KISP takker for innledningen og for en meget interessant rapport!
- 2) KISP ser at kirkene og religionssamfunnenes rolle i forhold til fredelig konfliktløsning og demokratisk deltakelse blir fokusert på et senere KISP-møte.

SAK: 28/01: VÅPENREGULERINGER – BEGRUNNELSER OG METODER

Følgende saksdokumenter var sendt ut på forhånd:

- a) Rapport fra Stein Villumstad fra Håndvåpenkonferansen i New York 7.-17.juli
- b) Artikkel av Hilde Salvesen og Martin Langvanslien i Dagbladet 20.juni
- c) EUs Code of Conduct on Arms Export

Preben Marcussen fra NISAT innledet med å peke på at den viktigste begrunnelsen for å arbeide mot håndvåpen, nemlig den humanitære begrunnelsen, var nesten helt borte under den store håndvåpenkonferansen i juli 2001. Hvert år drepes minst en halv million mennesker som følge av bruk av håndvåpen. Til tross for at sluttokumentet verken er særlig offensivt (jf. Bruken av begrepet "as appropriate") eller juridisk bindende, er det likevel et langt skritt framover, sammenlignet med situasjonen i 1997, da NISAT ble opprettet.

Hilde Salvesen, som er forsker på PRIO, pekte på at skillet mellom legale og illegale våpen ofte er svært uklart og vanskelig. Statene var mest interessert i å fokusere på den illegale handelen. Dette er for svakt når vi vet at halvparten av alle lovlig omsatte våpen før eller senere handler på det illegale markedet. Det ble også vist til at det mangler mye på åpenhetssiden, også i Norge. I Sverige må Riksdagen godkjenne nye avtaler om våpensalg, i Norge er det tilstrekkelig Stortinget informeres i ettertid.

I samtalen etterpå ble det fokusert på hva vi som kirker kan løfte opp i større grad. Marcussen viste her til en kampanje i regi av Jugoslaviske Røde Kors: "Ja til livet – uten våpen!" Det ble videre pekt på at Norge også må rydde opp i eget hus. Særlig beklagelig er det at Norge fortsetter å produsere 12,7 mm ammunisjon, som man mener eksploderer inne i en menneskekropp. Videre er det et behov for å støtte Kirkens Nødhjelp, som har initiert en koalisjon for å løfte fram de humanitære sidene ved håndvåpenproduksjon.

Vedtak:

- 1) KISP takker for innledningene!
- 2) KISP ser at arbeidet med håndvåpen krever aktiv holdningsendring også i befolkningen, og ber om at dette gjøres til et tema i Tiåret mot vold – Bygg freden! i Norge.

SAK 29/01: HVILKE VIRKEMIDLER RÅR FN OVER I ARBEIDET MOT TERRORISME OG INTERNASJONAL KRIMINALITET?

På forhånd var sendt ut følgende saksdokumenter:

- a) Artikkel i Dagbladet 24.september
- b) Utdrag fra Convention Against Traficking and Organized Crime (CATOC)
- c) Resolusjoner fra Sikkerhetsrådet: 1269 og 1368
- d) Resolusjon 158 fra FNs 55.Generalforsamling (2000): Measures to eliminate international terrorism
- e) Uttalelser fra Bispemøtet, Kirkens Nødhjelp og Dialoggruppa mellom Mellomkirkelig råd og Islamsk råd

I tillegg brukte Gro Nystuen noe tid på å gjennomgå Sikkerhetsrådsresolusjon 1373 om forbud mot å finansiere terrorisme ("Threats to international peace and security caused by terrorist acts").

Gro Nystuen redegjorde for det folkerettslige grunnlaget for bruk av væpnet makt. Hun pekte på at folkeretten forbyr bruk av væpnet makt, med to unntak:

- 1) kap 7 i FN-pakten (særlig art 42, som bare kan brukes dersom Sikkerhetsrådet har gitt samtykke etter art 39 – forutsetningen er at situasjonen utgjør en trussel mot internasjonal fred og sikkerhet)
- 2) art 51 i FN-pakten om selvforsvar (som ikke trenger noe FN-mandat for å være legitimt).

Nystuen framholdt at terrorangrepet mot USA er av en såpass alvorlig karakter at selvforsvar synes legitimt. Det er sentralt at Sikkerhetsrådet ikke har sagt noe om maktbruk mot Afghanistan, men bare om USAs rett til å utøve selvforsvar. For at selvforsvar skal være relevant, må fire betingelser oppfylles:

- 1) Det må være snakk om et "væpnet angrep". På bakgrunn av særlig angrepet mot Pentagon, synes dette kravet innfridd.
- 2) Utøvelsen av selvforsvar må være rettet mot en "annen stat". Det sentrale her er både om det er Al Queda som står bak terrorangrepet 11.09, og hvilke koplinger dette nettverket faktisk har til Talibanregimet.
- 3) Utøvelsen av selvforsvar må være "nødvendig" – dvs. hindre lignende væpnede angrep.
- 4) Utøvelsen av selvforsvar må være "proporsjonal" – dvs ikke bruk av mer omfattende midler enn hva som er nødvendig for å nå målet.

På bakgrunn av disse fire betingelsene konkluderte Nystuen med at det ikke er mulig å si at USA handler utenfor folkeretten. Samtidig – siden informasjonsgrunnlaget er for tynt – er det heller ikke mulig å hevde at USA handler innenfor folkeretten.

Nystuen pekte på at folkeretten gir avgjørende retningslinjer, men i den konkrete situasjonen man nå står opp i, må man spørre om hva som blir effekten av de virkemidler som velges. Hun framholdt – slik også KISP peker på i sin uttalelse – at det finnes en rekke tiltak som ikke involverer bruk av væpnet makt. Her viste hun blant annet til at Ad-hoc-tribunaler kan etableres med hjemmel i kapittel 7 i FN-pakten, og at prinsippet om univversell jurisdiksjon for de aller groveste forbrytelser er tatt inn i mange lands straffelover.

Vedtak:

- 1) KISP takker for innledningen!
- 2) KISP understreker at multilaterale virkemidler gjennom FN-systemet er å foretrekke framfor aksjoner i regi av enkeltland, dersom målet er å sikre bred oppslutning og folkerettslig legitimitet, og unngå økt aggresjon og spenninger.
- 3) KISP vedtar uttalelsen "Kampen mot internasjonal terrorisme", og ber KISP-lederen ta ansvar for at denne blir ferdigstilt.

30/01: OPPFØLGING AV SÅRBARHET OG SIKKERHET

På forhånd var følgende saksdokumenter sendt ut:

Intervju i Vårt Land 18.september

Referat fra miniseminar om Sårbarhet og sikkerhet 5.september.

Dokument fra Sentralkomiteen i Kirkenes Verdensråd: "The Protection of Endangered Population in Situations of Armed Violence"

Utkast til svarbrev til Kirkenes Verdensråd fra KISP / Mellomkirkelig råd

Notat fra KISP-konsulenten "Gjengjeldelse eller hengivelse"

Det ble liten tid til å gjennomgå alle sider ved oppfølgingen. Det ble kort gjort rede for militæretisk fagseminar i regi av feltprestkorpsset, med Sturla Stålsett som innleder, samt status i forhold til engelsk utgivelse. Det ble gitt tilslutning til den oppfølgingen som ble skissert, slik at alle kan melde tilbake på det foreslåtte svarbrevet til Kirkenes Verdensråd før KISP/AU-møtet i desember. Her vil også planer for den videre oppfølgingen bli lagt.

Vedtak:

- 1) KISP takker for oppfølgingsarbeidet som er gjort for å synliggjøre tenkningen i "Sårbarhet og sikkerhet"
- 2) KISP mener det er viktig å arbeide ut et dokument som svar til Kirkenes Verdensråd, og ber KISP/AU slutføre dette arbeidet i løpet av året.
- 3) KISP understreker behovet for en god plan for videreføring av dette arbeidet, og ber KISP/AU diskutere dette på sitt neste møte i desember.

31/01: EVENTUELT

Neste KISP-møte holdes enten 14.-15.mars eller 4.-5.april

Det siste KISP-møtet denne perioden holdes enten 10.-11.oktober eller 17.-18.oktober (den helgen KUI skal ha sitt 25års-jubileum)

Oslo 19.10.01

Hans Morten Haugen
førstekonsulent og referent

HIV/AIDS, menneskerettigheter og rettferdighet

Uttalelse fra Komité for internasjonale spørsmål, Mellomkirkelig råd, Den norske kirke

HIV/AIDS står sentralt på dagsordenen denne høsten, ikke minst i forbindelse med TV-aksjonen og Kirkens Nødhjelpss store satsing. Det er gledelig at det settes fokus på denne problematikken, også fordi forekomsten og spredningen av HIV/AIDS reiser en rekke utfordringer for Den norske kirke og det økumeniske kirkefelleskap. HIV/AIDS utfordrer grunnleggende menneskerettigheter, og det utfordrer en kamp for rettferdighet.

Det er viktig å hindre stigmatisering, diskriminering og utstøtelse av HIV- og AIDS-rammede. I mange land fører slike mekanismer til at AIDS-syke isoleres og fratras grunnleggende rettigheter, som tilstrekkelig helsestell og omsorg under sykdomsforløpet. Som kirke har vi et særlig ansvar, både nasjonalt og internasjonalt, for å motvirke en slik stigmatisering, og arbeide for at AIDS-syke inkluderes i et større fellesskap, der de kan få nødvendig omsorg, oppleve tilhørighet, anerkjennelse og livskvalitet.

Alle må sikres lik tilgang til god og tilstrekkelig medisinsk behandling mot sykdommen, slik det også understrekes i Menneskerettighetskommisjonens resolusjon 2001/33. I denne sammenheng er det fortsatt langt frem til det er god nok tilgang også for de fattigste på medisiner de kan ha råd til. Selv om det er et klart fremskritt at det nå neppe vil bli reist sak av ett land mot et annet for å diskriminere utenlandske patentinnehavere, og den farmasøytiske industri har redusert prisene på AIDS-medisiner noe, er helt nødvendig medisin fremdeles altfor dyr. Frem mot Ministertoppmøtet i Qatar i november må Norge spille en aktiv rolle for å sikre at avtalen om immateriell eiendomsbeskyttelse (TRIPS) i Verdens Handelsorganisasjon blir forstått og eventuelt omskrevet slik at den ikke kan brukes til å hindre tilgangen på livsviktige medisiner til en overkommelig pris.

For å hindre ytterligere spredning er det dessuten viktig å styrke arbeidet med rådgivning og opplæring når det gjelder testing, smitteveier og beskyttelse. Når vi ser hvilket onde HIV/AIDS-epidemien er, er det nødvendig å sette inn et bredt spekter av tiltak. Her hilser vi med glede de signaler som har kommet frem om en endring i Den katolske kirkes holdning til bruk av kondomer som "et mindre onde enn spredning av HIV/AIDS". Dette vil være et viktig bidrag til Den katolske kirkes verdifulle arbeid blant de HIV/AIDS-rammede. Likedan vil vi også understreke viktigheten av at det satses økonomisk og forskningsmessig på utvikling av forebyggende medisiner, tilgjengelige for alle.

Arbeidet med å hindre ytterligere spredning er særlig viktig ut fra et rettferdighetsperspektiv. AIDS-krisen er en utviklingskrise og truer en tilnærming til en mer rettferdig verden. 90% av alle HIV-smittede bor i utviklingsland, 75% i Afrika sør for Sahara. I tillegg går sykdommen hardt ut over noen av de svakeste grupper blant de fattige, nemlig kvinner og barn. Den er en alvorlig trussel mot mulighetene for utdanning og arbeid, og truer matsikkerhet.

Til sammen er spredningen av HIV/AIDS en alvorlig trussel mot utvikling, økonomisk vekst for utviklingsland, og en tilnærming til en bedre utjevning mellom rike og fattige land. Mange viktige tiltak i de fattigste landene, også i arbeidet mot AIDS, har ikke finansiering. Samtidig må landene betjene utenlandsgjeld for å sikre kredittverdighet. Det er derfor grunn til å gjenta det budskap kirkeledere har understreket de siste årene om en umiddelbar gjeldssletting, der det må sikres at de frigjorte midler kommer befolkningen til gode. KISP hilser velkommen

alle gode gjeldssletteinitiativ, men understreker at utviklingsmålsetningene krever langt mer omfattende tiltak enn det vi har sett til nå.

Et effektivt arbeid mot AIDS er avhengig av slike tiltak, samtidig som HIV/AIDS-rettede tiltak også er et ledd i arbeidet for en bedre utjevning mellom rike og fattige land.

KAMPEN MOT INTERNASJONAL TERRORISME

Komiteen for internasjonale spørsmål (KISP) under Mellomkirkelig råd for Den norske kirke har på sitt møte 11.-12. oktober 2001 kommet med følgende uttalelse om kampen mot internasjonal terrorisme:

I kampen mot internasjonal terrorisme er kirkene særlig kalt til å stille seg på ofrenes side og, med det utgangspunktet, peke på oppgjørets, fredens og forsoningens muligheter. Det gjelder ofrene i USA, i Afghanistan og overalt i verden hvor det lever mennesker som er preget av det fryktelige som skjedde i USA 11. september. Med utgangspunkt i denne forpliktelsen stiller Komiteen for internasjonale spørsmål (KISP) seg kritisk til de omfattende krigshandlingene som er iverksatt av USA og Storbritannia mot Afghanistan, og ser disse som etisk betenkelige og strategisk ukloke.

Internasjonal terrorisme er avskyelig og kan aldri forsvares. Men vi tror ikke terrorismen kan utryddes ved storstilt bruk av militær makt. KISP tror slike handlinger må besvares med rettslig funderte ordenstiltak, framfor nye krigshandlinger. Internasjonal terrorisme må bekjempes med stor beslutsomhet, men ikke med 'alle midler'. Den må bekjempes med midler som motsier terrorsens vesen, og som kan føre fram. Det er nå stor fare for at voldsspiralen akselereres, i stedet for å avbrytes. For krigens dynamikk innebærer at sannheten tilsløres, propagandaen overtar, og motsetningene skjerpes.

De omfattende konsultasjoner og diplomatiske initiativ som er tatt - ikke minst fra USA's side - med henblikk på å skape en bred internasjonal koalisjon mot terrorisme, er av stor verdi. Den tilbakeholdenhet som ble utvist de første ukene etter terrorangrepene i USA la et godt grunnlag for terrorbekjempelse på lang sikt. På denne bakgrunn frykter KISP at den viktige globale alliansen mot terror som er bygget opp, nå lett kan rives ned gjennom den polarisering som krigshandlingene i Afghanistan fører til.

Som medlem av Sikkerhetsrådet i FN har Norge er selvstendig ansvar for å bidra til at verdensorganisasjonen gis en framtrødende plass i kampen mot internasjonal terrorisme. KISP utfordrer den nye samarbeidsregjeringen til

- å arbeide for en internasjonal rettsorden under FN med tilstrekkelig finans- og tvangsmakt til å få stilt mistenkte internasjonale terrorister for retten og få de skyldige dømt
- å arbeide for en internasjonal forståelse av staters suverenitet som ikke innebærer at statssuvereniteten kan benyttes til å skjule eller beskytte personer som har gjort seg skyldig i internasjonal terror eller annen grov internasjonal kriminalitet.
- å arbeide for at kampen mot terror får bredest mulig internasjonal deltakelse og har sin primære arena innenfor FN
- å fornye en internasjonalt koordinert innsats for demokrati, rettferdighet og fred i ulike konfliktområder i verden, og da særlig i Midtøsten
- å fortsette med uforminsket styrke det norske engasjement for fred og forsoning i utvalgte konfliktområder
- å arbeide for dialog og forsoning mellom ulike religioner og kulturer globalt og lokalt
- å fokusere på årsaker til voldelige og fundamentalistiske grupperingers framvekst
- å intensivere arbeidet for rettferdig fordeling og en alternativ globalisering som ikke styres av snevre interesser fra det rike Nord, men som har sin målsetting å bidra til utvikling i Sør.

MEDLEMMER AV KUIS PROSJEKTKOMITE

Dato	Vår ref.	Deres ref.	Deres dato
19.11.01	01/150-4 VLH		

**Protokoll fra møtet i Prosjektkomiteen for Kirkens
U-landsinformasjon mandag 19. november 2001, kl. 12 - 16**

Til stede: Knut Finquist, Kjetil Fretheim (observatør, KN), Ivar Johannessen, Inger Kjersti Lindvik, Raag Rolfsen (leder), Anne Veiteberg, Vebjørn L Horsfjord (daglig leder)

Forfall: Øyvind Mellem, Dag Arne Roum, Heidi Aarvik

Knut Finquist åpnet møtet med en kort andakt.

Sak KUI 34/2001: Godkjenning av innkalling og dagsorden

Vedtatt: Innkalling og dagsorden ble godkjent. Det ble meldt én sak til eventuelt.

Sak KUI 35/2001: Protokoll fra forrige møte

Protokollen fra forrige møte var utsendt og godkjent tidligere.

Sak KUI 36/2001: Virksomhetsplan for 2001

Virksomhetsplanen for 2001 var utsendt tidligere og regnet som godkjent etter forrige møte.

Sak KUI 37/2002: Strategiplan 2003 – 2006

Arbeidet med strategiplanen opptok det meste av møtet. Daglig leders utkast til strategi var utgangspunkt for lengre samtaler.

Samtalene dreide seg først om struktur og behov for prioriteringer, og senere om de enkelte tiltakene som nevnes i planen. Det ble arbeidet med formuleringer til hovedmål, delmål og virksomhetsidé, og det ble anbefalt å strukturere planen i tre deler: A: Innledning med målsetning, målgrupper og organisasjonsinformasjon, B: Tiltaksdel og C: Budsjett. Det ble lagt fram konkrete forslag til strukturering og noen forslag til tekst innenfor del A. Til del B ble behovet for prioritering påpekt, og en relevant gruppering av tiltakene ble diskutert. Del C utarbeides etter at de andre delene er ferdige.

Vedtak: Daglig leder bes om å lage et bearbeidet utkast på bakgrunn av samtalene i komiteen. Dette legges fram for redaksjonskomiteen (Raag Rolfsen, Inger Kjersti Lindvig, Ivar Johannessen) som diskuterer utkastet på et telefonmøtet medio desember. Endelig strategiplan legges fram for prosjektkomiteen i februar.

Siden mye tid var brukt på strategiplanen, ble de øvrige sakene behandlet ganske kort

Sak KUI 38/2001: Orienteringer

(a) Konferanse om venns-kapsarbeid i Stavanger 19.-21.oktober.

Daglig leder orienterte kort fra konferansen som samlet få menigheter, men som viste seg å samle mange menighets-aktive. Den ga inspirasjon og ideer til videre satsing på venns-kapsarbeid i menigheter.

(b) "Jakten på det gode liv", konferanse på Mesnalia 10.-12.november.

Daglig leder orienterte fra konferansen, hvor også Inger Kjersti Lindvig deltok. Konferansen samlet omkring 60 deltakere fra Forum for Systemdebatt, Forum for Utvikling og Miljø, Kristent Nettverk for Miljø og Rettferd og en rekke andre fra miljøbevegelse og kirke. Flere forslag fra konferansen ble tatt inn i vedtakene på Kirkemøtet.

(c) Kirkemøtet 2001 12.-17. november.

Daglig leder orienterte kort fra Kirkemøtet, med vekt på sakene "Forbruk og rettferd" og "Satsingsområder 2002 – 2005". Det er mulighet for å arbeide med KUIs anliggender innenfor alle de fire vedtatte satsingsområdene, og særlig innenfor diakoni og medarbeiderskap.

(d) Vebjørns opphold ved FN i New York, 22.oktober – 3.november.

Daglig leder orienterte kort om oppholdet, som var betalt og tilrettelagt av Utenriksdepartementet.

(e) Opplegg til menneskerettighetssøndag 2001

Materiellet var sendt ut på forhånd, og ble kommentert positivt av komiteen.

(f) KNs Brød-for-verden-aksjon 2002.

Kjetil Fretheim orienterte kort om aksjonen, som setter fokus på vann-spørsmål og Øst-Afrika.

Sak KUI 39/2001: Pågående prosjekter

(a) Arbeidet med www.kui.no.

Daglig leder orienterte kort om planene. Det arbeides fortsatt mot lansering 1.desember. Mye vil være på plass til den tid. Han orienterte også om planene for å markedsføre nettsidene ved utsending til menighetene, og om en folder som er under utarbeidelse for å markedsfører noen av KUIs trykte publikasjoner.

(b) Oppfølging av Sør-Afrika-materiellet.

Daglig leder orienterte kort om prosjektet som går etter planen med CD-opptak i Sør-Afrika.

(c) Arbeidet med *Internasjonal og økumenisk liturgi- og bønnebok*.

Raag Rolfsen orienterte kort om arbeidet, som nå går inn i en siste fase med redigering av liturgier etc. Den vil bli først bli publisert på internett, og vurderes for papirpublisering senere.

(d) Arbeidet neste år: Du Verden 2002, U-landssøndag 2002: Åpent for innspill fra komiteen.

Du Verden 2002 ble kort diskutert. Det kom fram forslag om å gjøre "Tiår mot vold: Bygg freden" til tema, og å søke samarbeid med tiårets sekretariat. Daglig leder vil arbeide videre med ideen.

Sak KUI 40/2001: Økonomioversikt

Daglig leder orienterte kort om den økonomiske situasjonen utfra regnskapsoversikten som var sendt ut på forhånd. Det ligger an til et resultat omkring null.

Sak KUI 41/2001: Prosjektstøtte

Prosjektkomiteen behandlet søknaden fra Kråkerøy menighet om støtte til å utvikle et prosjekt for vennskapskonfirmanter. Prosjektet ble vurdert som meget interessant. Samtidig ble det framholdt at det er behov for et mer detaljert budsjett før det kan bevilges penger.

Vedtak: Prosjektkomiteen er innstilt på å støtte prosjektet med inntil søknadsbeløpet under forutsetning av at et mer detaljert budsjett legges fram. Leder og daglig leder får fullmakt til å avgjøre søknaden når budsjettet foreligger.

Sak KUI 42/2001: 25-årsjubileum

Jubileet vil bli feiret i tilknytning til helgen 18. til 20. oktober. Prosjektet "Guds menighet – Jordens største under" ønsker å legge sitt dagsseminar fredag 18.oktober. De søker noen midler til å invitere gjester fra Sør som også kan delta under jubileet. Komiteen for Internasjonale Spørsmål (KISP) under Mellomkirkelig råd, legger også sitt høstmøte i tilknytning til jubileumshelgen.

Saken ble for øvrig utsatt på grunn av tidsnød.

Sak KUI 43/2001: Eventuelt og neste møte

Anne Veiteberg orienterte om at hun planlegger et lengre utenlandsopphold våren 2002, og ber seg fritatt fra oppgaven som nestleder i komiteen.

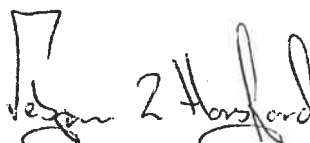
Inger Kjesti Lindvig ble enstemmig valgt til nestleder for resten av perioden, fram til 31.12.2002.

Komiteen fastsatte følgende møter for våren 2002:

Onsdag 13.januar og mandag 27.mai.

Etter møtet spiste komiteen middag på en indisk restaurant i nærheten.

Raag Rolfsen /s/
leder

Vebjørn L. Horsfjord
daglig leder

REFERAT fra møte i SAMARBEIDSRÅD FOR MENIGHET OG MISJON 14.09.2001

Til stede:

- Areopagos:

Knud Jørgensen

- Den Norske Israelsmisjon:

Rolf Gunnar Heitmann

- Normisjon:

Hans Thore Løvaas

Svein Granerud

Vigdis Bjorå

- Den Norske Tibetmisjon:

Grete Raddum

- Det Norske Misjonsselskap:

Kjetil Aano

Bjarte Thorsen

- SMM:

Tore Laugerud

Forfall Odd Bondevik, Bispemøtet, Erling Pettersen og Ørnulf Steen, Kirkerådet (grunnet kollisjon med Kirkerådsmøte).

Møtet ble åpnet med morgenbønn. Innkalling med dagsorden ble godkjent.

SAK SMM 12/01 REFERATSAKER OG INFORMASJONER

a) *Protokollen fra SMM-møtet 14.05.2001* ble godkjent.

b) *Nytt fra partene*:

DNK Flere av misjonsorganisasjonene etterlyste misjonens plass i den utsendte, foreløpige strategiplan for DEN NORSKE KIRKE 2002-2005. Enkelte av organisasjonene mente også at de ikke hadde mottatt planen og ba om en gjennomgang av utsendelseslista. Tore Laugerud orienterte om prosessen rundt strategiplanen, som bl.a. innebærer at Kirkerådets konsulenter ikke har vært involvert i premissene for den. Han informerte om at misjonsanliggendet også hadde blitt sterkt etterlyst i Kirkerådsmøtets behandling av saken.

NTM orienterte om utarbeidelse av et nytt policy-dokument, oppfølging av Nepaltur for menigheter i Sør-Hålogaland bispedømme og om samarbeid med Normisjon, Misjonsalliansen og Frikirken (DELF) i Tibet.

NMS rapporterte fra sitt rådsmøte. Endringene i misjons situasjonen med dertil hørende organisasjonsmessige endringer er nå i ferd med å bli forstått i hele organisasjonen. KAA rapporterte også fra en et rådslagningsmøte med lederne i NMS's samarbeidskirker og partnere i Norge. Møtet var det første i sitt slag, og skapte en ny dynamikk i relasjonene. Det ble og informert om avtaler NMS har inngått med Fredskorpset, NKSS og Strømmestiftelsen om ungdomsutveksling nord-sør med opplæring på bibelskolen, Hald.

DNI har avholdt Landsmøte (LM) i sommer som ga stor inspirasjon. Man praktiserte en mer åpen talerstol med bl.a. Aril Edvardsen som medvirkende, noe som skapte debatt. LM vedtok ny styringsstruktur, med bl.a. et mindre Landsstyre og fulle rettigheter til ansattes representant, et mer dynamisk og fleksibelt regelverk, særlig med tanke på regionalt nivå. Man ønsker bl.a. å arbeide mer prosjektorientert på tvers av kretser og ansatte kategorier. Det er bl.a. opprettet en gruppe for feltet Israelmisjon og menighetene. RGH orienterte også fra en internasjonal lederkonferanse for Israelmisjonsspørsmålet. DNI gir AU i MKR anerkjennelse for uttalesen man sendte til Durban-konferansen mot rasisme.

Normisjon er fortsatt i etableringsfasen. Misjonsdelen fungerer bra med overveiende gode tilbakemeldinger utenfra. Det er betydelig slitasje blant medarbeidere. Særlig har man hatt store problemer med data, administrasjon og økonomi. Man merker tilstramminger i Aserbajdsjan og Bhutan. I Bangladesh er det inngått en avtale om samhold i kirken. En krevende oppgave i misjonsarbeidet hjemme er å følge opp og gi råd der man ønsker å etablere forsamlinger. Dynamikken i dette kommer nedenfra og er sammensatt, bl.a. virker kirkelig nødrett, sosiale faktorer m.m. Denne forsamlingsbevegelsen lar seg ikke hale tilbake i en soknestructur, og Normisjon prøver nå å få den på plass i sin struktur for å hindre at den går til frikirkene. Man er i ferd med å gjennomføre en SMM-høring for å få fullført en prosess i en ny organisasjon. Regionstyrene er blitt bedt om å svare ja eller nei på spørsmålet om medlemskap i SMM innen 01.11. Regionstyrene bestemmer hvordan de ønsker å høre foreningene.

Areopagos roste NMS for initiativet til rådslagning med partnerne. De var invitert for å snakke med NMS, men begynte å snakke sammen. På den måten ble det skapt nettverk. Areopagos har selv avholdt sitt første representantskapsmøte med samarbeidspartnere som en del av sin styringsstruktur. Fem formålsvirksomheter og partnere var representert; 2 i Hong Kong, 2 i Danmark og 1 i Norge. Det nyrestaurerte Tao Fong Shan gjeninnvies med en stor fest 10-11.11. Emmaus feirer sitt 10-års jubileum med et omfattende og varierende program 10-14.10. Man har besluttet å avhende Hedalen pilegrimsgård. Utviklingen av aksjemarkedet har ført til at man foretar en langsom omlegging av porteføljen. Areopagos går inn i dialog på nettet i samarbeid med Kristelig Daglads nettsted www.religion.dk

c) Materieell/tiltak til Misjon i åpenbaringstiden 2002.

Foruten tekstgjennomgørelser i Luthersk kirketidene ved partnere i sør og øst, lager man tekster til gudstjenestens kunngjøring og til kirkebønnen. En nye folder, *Misjonerende menigheter*, er under utarbeidelse med særlig sikte på de nye menighetsrådene.

d) Gudstjenestematerieell fra sør på nettet.

Kirkens U-landsinformasjon legger ut materiale. Sidene vil bli demonstrert på neste møte.

e) Håndbok for menighetsråd.

Kirkerådet utgir i samarbeid med Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon hvert fjerde år en revidert utgave av Håndbok for menighetsråd. Håndbokas kapitler om de frivillige organisasjonene og Misjon og evangelisering utarbeides av SMMs daglige leder og var utsendt til orientering.

f) Pastoralt studiesamarbeid nord-sør.

Prosjektrapport 2000 var vedlagt sakspapirene. Hans Arne Akerø overtar for Tor Johan Grevbo som ny studierektor i Presteforeningen om kort tid. Fire norske og to ungarske prester er for tiden i gang med et opplegg i Jerusalem. Prosjektet må evalueres innen søknadsfristen 01.12.01.

g) Misjonskonsulent i Borg

Nye statutter for Borg Misjonsråd og stillingsinstruks for Misjons- og informasjonskonsulent ble fremlagt til partenes orientering. Partene vil avklare sitt bidrag til finansieringen ut fra den foreliggende modell.

SAK SMM 13/01: STRATEGIPLAN SMM

Bakgrunn: Saken var utsatt fra forrige møte. SMM behandlet saken på grunnlag av et forslag utarbeidet av daglig leder etter behandling i strategiutvalget, samt skriftlige kommentarer og innspill til forslaget fra medlemsorganisasjonene.

SMMs behandling: SMM ønsket i sin behandling ikke bare å ta stilling til de enkelte punkter i det fremlagte forslag til strategiplan, men også foreta en grundig drøfting og gjennomgang av ulike aspekter ved strategiarbeidet. Særlig viktige punkter var forholdet mellom strategiplanen og den underliggende misjonsforståelse, spørsmålet om planens sikte og funksjon og en nærmere presisering av hva som skal være SMMs operative virkefelt. Det var enighet om at planen må reflektere SMM som en arena både for teologi, strategi og operativ virksomhet. Samtidig er det behov for å klargjøre forholdet mellom disse funksjonene på en tydeligere måte.

Vedtak:

SMM ber daglig leder redigere strategiplanen på grunnlag av de innkomne, skriftlige innspill. Endelig strategiplan for 2002-2004 legges fram på desembermøtet.

SAK SMM 14/01: SAMARBEID OM INTERNASJONALE KONFIRMANT-PROSJEKTER

Bakgrunn: SMM behandlet saken på bakgrunn av saksframlegg fra daglig leder.

SMMs behandling: SMM drøftet hovedpunktene fra møte i desember 2000 mellom misjonsorganisasjonene, Kirkerådet, Kirkens Nødhjelp og Strømmestiftelsen. Da det er ni måneder siden møtet ble holdt, trenger SMM informasjon om hva som er skjedd innen de ulike organisasjoner og fora siden møtet og som oppfølging av møtet.

Vedtak:

SMM ber medlemsorganisasjonene samrå seg med sine ungdomsorganisasjoner og klargjøre om de ønsker at SMM skal ta initiativ til en samling av ungdomsorganisasjoner.

SAK SMM 15/01: OPPFØLGING AV KIFO-PROSJEKTET

Bakgrunn: SMM behandlet saken på grunnlag av saksframlegg fra daglig leder.

SMMs behandling: Harald Hegstad, KIFO var invitert til møtet for å orientere om ferdigstillingen av prosjektet og klargjøre KIFOs rolle og planer i forhold til presentasjon og oppfølging av rapporten. Han inviterte SMM til å medvirke til presentasjonen/lanseringen av prosjektet/rapporten, og stilte seg positivt til forespørsler om deltagelse ved arrangementer i regi av SMM eller de enkelte medlemsorganisasjoner.

SMM drøftet ideer og elementer i presentasjonen og den videre benyttelse av kunnskapen prosjektet har frembrakt. Bl.a. berørte man: lanseringsseminar, vårens fellessamling med de regionale SMM-utvalg, regionale seminarer i de berørte bispedømmer, viktigheten av å få

prosjektet inn i en studiesammenheng (fagdag v/MHS ble nevnt som en konkret ide), NORME, arbeidssamlinger i misjonsorganisasjonene.

Organisasjonene opplever at prosjektet har stor relevans til praktisk kirkelig arbeid og vil derfor lete etter anledninger til å ta det inn i sitt eget arbeid. Det ble påpekt at SMM tenker link fra forskningsprosjektet til det planlagte *Prosjekt misjonerende menigheter*.

Vedtak:

- 1) SMM ber medlemsorganisasjonene tenke gjennom hvordan de vil informere om og benytte prosjektet internt, og melde tilbake til SMM om dette.
- 2) SMM gir AU mandat til i samarbeid med KIFO å planlegge et bredt lanseringsseminar for prosjektrapporten. Seminaret knyttes til SMMs årlige fellessamling for de regionale misjonsutvalg, som berammes til 13-14 februar 2002.
- 3) SMM ber AU legge fram en skisse over andre tiltak.

**SAK SMM 16/01: SMM-PROSJEKTET "MISJONERENDE MENIGHETER",
FREMDRIFTSPLAN**

Bakgrunn: SMM behandlet saken på bakgrunn av et saksfremlegg fra daglig leder.

SMMs behandling: SMM samtalte særlig om leder/sekretær og deltager i forprosjektgruppa. En del nye navn på kandidater ble notert.

Vedtak:

SMM gir sin tilslutning til det fremlagte forslag til framdriftsplan for "Prosjekt Misjonerende menigheter".

SAK SMM 17/01 BUDSJETT SMM 2002

Bakgrunn: SMM behandlet saken på bakgrunn av et budsjettforslag utarbeidet av daglig leder.

Vedtak:

1. SMM vedtar et budsjett for basisoppgaver i år 2002 med en total utgiftsramme på kr. 400.000.
2. Utgiftene fordeles i henhold til vedtektene og tidligere praksis med kr. 195.000 på Kirkemøtet (inklusive kr. 40.000 i kontor og husleie) og kr. 41.000 på hver av misjonsorganisasjonene.
3. Kirkerådet forskutterer utgiftene og fakturerer misjonsorganisasjonene for benyttede midler ved regnskapsårets utløp.
4. Utgifter til særskilte samarbeidsprosjekter og regionale misjonskonsulenter kommer i tillegg til SMMs budsjett.

SAK SMM 18/01: MØTEPLAN VÅREN 2002

Fellessamling med de regionale misjonsutvalg: 13-14. februar 2002

SMM-møte : 5. juni 2002

Referat fra møte i

Samarbeidsråd for Menighet og Misjon 03.12.01

Til stede:

- Areopagos: Knud Jørgensen
- Den norske Israelmisjon: Terje Bakke
- Normisjon: Vigdis Bjorå, Svein Granerud
- Den norske Tibetmisjon: Grete Raddum
- Det Norske Misjonsselskap: Bjarte Thorsen
- Kirkerådet: Erling Pettersen (ikke under sak 21-23)
- SMM: Tore Laugerud, Lars Inge Magerøy (ref.)

Forfall:

Odd Bondevik, Bispemøtet (syk); Kjetil Aano, NMS, Hans Thore Løvaas, Normisjon og Rolf Gunnar Heitmann, DNI, alle grunnet reise.

Ørnulf Steen, Mellomkirkelig Råd, har fratrudd sin stilling og møtte derfor ikke. Han er blitt generalsekretær for Norges Kristne Råd. Vebjørn Horsfjord vil for fremtiden møte fra MKR.

Møtet ble åpnet med morgenbønn ved Knud Jørgensen.

Innkalling og dagsorden godkjent, med den merknad at rekkefølgen av sakene ble noe endret, pga at personer utenfra var involvert.

SAK SMM 19/01: REFERATSAKER OG INFORMASJONER

a) *Protokollen fra SMM-møtet 14.09.01 godkjent.*

b) *Nytt fra partene*

Israelmisjonen:

Spent situasjon i Israel. Gen.sekr. er i Israel nå. Han deltok i høst på en konferanse med messianske jøder og ikke-jødiske kirkeledere i Wien. Planlegges en større konferanse i 2005. Sommerstevner i Rognan og på Færøyene (nordisk). Visumsituasjonen i Israel vanskeligere, kan skyldes økt skepsis mot kristen misjon. – Legger om tenkningen i heimearbeidet; mer arbeid på tvers av kretsene, i form av prosjektarbeid.

Normisjon:

Musikere fra Aserbadsjan på turne i Norge. Sekulariserte muslimer. Vigdis Bjorå er ny i sin stilling i høst. Ønsker å øke antall menigheter med SMM-kontakt. Gjennomført høring om SMM i Normisjon, som skal behandles av landsstyret. Vil melde tilbake neste gang. Vanskeligere å ha ordinære misjonærer i Aserbadsjan og Bangladesh. Uro i Nepal, men Normisjon ønsker å bygge ut arbeidet der. – Sommerstevner: Sommer i Sør og Gå Ut 2002.

Kirkerådet:

Kirkemøtet vedtok fire satsingsområder: Dåpsopplæring, Ung i kirken, Diakoni, Medarbeiderskap (frivillig). Gir gode rammer for SMM i perioden. – Kenda Dean har besøkt Norge og bl.a. holdt lederutviklingsseminar for 30 ungdommer i Hedalen. Tema: The God-bearing life. Vellykket. God strategi for SMM å koble seg opp mot ungdomsarbeidet. Nye koblinger mellom organisasjonenes ungdomsarbeid og kirkens offisielle organer. Erling Pettersen har vært engasjert i arbeidet med ny studie- og grads-struktur ved de teologiske fakulteter. Nødvendig internasjonalisering på gang. Den norske kirke styrker samarbeidet med den lutherske kirken i Brasil, bl.a. på kateketikk-området. – Endringer i MKR: Ørnulf Steen avløses av Vebjørn Horsfjord, Stig Utnem slutter som gen.sekr. til sommeren, ved utgått åremål.

Tibetmisjonen:

Seminar om tibetansk buddhisme avholdt, med 7 deltakere. Vil bli gjentatt neste år, forhåpentligvis med bedre oppslutning. Forholdene i Nepal vanskelige på grunn av politisk uro. Kan bli nødvendig å kalle misjonærene hjem.

NMS:

Engasjert i Samarbeidsplattform for fred og forsoning. – Ny innsamlingsform: Verdibørsen. Ny brosjyre utdelt: B for budskap, bistand, bygging. Vekst i gjenbruksbutikker, 15 åpnet innen utgangen av 2001. Vennekapsbispedømme under arbeid, bl.a. Nidaros og et bispedømme i Etiopia.

Areopagos:

Gjeninnvielsesfest på Tao Fong Shang med stor oppslutning. Ønske om å skape en stor campus med tilknytning til TFS. – Areopagos-stipendet opprettet. Søknadsfrist 1. februar. Gjelder utfordringer til kirken i møte med ny religiøsitet og virkelighetsoppfatning. Partnerskapsavtaler inngått med en rekke instanser. Partnerne får sete i representantskapet. Pilegrimsgården i Hedalen er solgt til lokale interessenter.

c) *Notat fra NØM om misjonsteologiske samtaler. Tatt til orientering.*

d) *Håndbok for Menighetsrådet utdelt. Tatt til orientering.*

e) *Guds menighet – jordens største under.*

Kort oppsummering av svarene på brosjyren "Til menigheter som tror de er noe – fodi de er en del av Guds menighet." – *Tatt til orientering.*

SAK SMM 20/01: STRATEGIPLAN SMM 2002-2004.

En tidligere tekst med de rettinger som ble gjort på forrige møte ble fremlagt og gjennomgått. Det var innkommet et par endringsforslag, fra Normisjon v/Løvaas og fra NMS v/Thorsen. Teksten ble godkjent med noen mindre endringer. Sekretæren foretar en språklig gjennomgang. (Planen følger som vedlegg til referatet.)

Vedtatt: Strategiplan for SMM for perioden 2002-2004 vedtatt.

SAK SMM 21/01: SAMARBEID OM INTERNASJONALE KONFIRMANT-PROSJEKTER

Saken var ikke tilstrekkelig forberedt fra organisasjonenes side. (Jfr sak 14/01) Hvis det er noe å melde fra Normisjon eller andre, settes saken opp igjen neste gang.

SAK SMM 22/01: OPPFØLGING AV KIFO-PROSJEKT: BRENNENDE HJERTER ELLER MISJONERENDE MENIGHETER?

Undersøkelsen vil bli presentert på seminar 13. feb (Se eget program.) Seminaret blir også første dag av SMM-møtet til våren (13 –14 feb). Etter seminaret blir det trolig en samling med middag for SMM-medlemmene og de regionale kontaktene hos Israelsmisjonen.

Reaksjoner på prosjektet:

Nyttig materiell for strategiarbeid. Areopagos og NMS har planlagt seminarer med dette som tema.

SMM ønsker tilbakemelding fra organisasjoner som bruker materialet.

SAK SMM 23/01: PROSJEKTET PASTORALT STUDIESAMARBEID NORD-SØR

Prosjektet Pastoralt studiesamarbeid nord-sør 1999-2001 utløper ved nyttår. Det er mottatt støtte til prosjektet fra OVF gjennom MKR. Det er gjennomført i alt 15 studieopplegg, hvorav 9 med norske prester og 6 med utenlandske. Dette er halvparten av det som var målet da prosjektet ble startet. Erfaringene er positive, men det kan være behov for noen endringer. De berørte organisasjonene ønsker å videreføre opplegget. Areopagos vil også vurdere å gå inn. Det kan videre vurderes å ta med andre organisasjoner, for eksempel KN.

Vedtak:

SMM vil anbefale at prosjektet Pastoralt studiesamarbeid nord-sør videreføres.

Det forutsettes at ubenyttede midler fra OVF i 2001 kan overføres til bruk i 2002.

Det holdes i nærmeste framtid et felles møte mellom PF, KR, MKR og representanter fra de berørte organisasjonene i SMM med sikte på å foreta en grundigere evaluering av prosjektet, og planlegge videreføringen mer detaljert.

SAK SMM 24/01: MISJON I ÅPENBARINGSTIDEN/GUDSTJENESTEMATERIELL FRA SØR

Vebjørn Horsfjord fra KUI og Gunnar Westermoen fra Kirkens Informasjonstjeneste deltok under denne saken.

- a) Stavanger bispedømme har laget et ressurshefte for gudstjenester i advents- og åpenbaringstiden.
- b) KUI har opprettet en egen database, som ble demonstrert av Vebjørn Horsfjord. Nettstedet heter www.KUI.no og inneholder stoff for ulike arbeidsområder, som gudstjenester, konfirmantarbeid, vennskapsmenigheter, menighetsråd, menighetsblader etc.
- c) SMM har også et informasjonsbehov via internett. Dette kan dekkes ved at grunnlagsdokumenter og aktuell info fra SMM legges ut på KITs nettsider. Medlemsorganisasjonene inviteres også til å sende stoff til KUIs nettsider.

Vedtak:

Vi ber om at grunnlagsdokumenter og aktuell info om SMM legges ut på nettsidene til Kirkens Informasjonstjeneste.

Organisasjonene oppfordres til å sende informasjon om aktuelle saker til KUIs nettsider.

SAK SMM 25: AKTUELL SAMTALE: UTVIKLINGEN AV MENIGHETSLIGNENDE FELLESSKAP INNEN NORMISJON.

Sekretæren for Bispemøtet, Knut Johansen, deltok under denne saken, og orienterte om bispemøtets behandling av spørsmålet.

Svein Granerud fra Normisjon innledet til samtale. Det har vært en sterk utvikling av fellesskap som vil ha "alt under ett tak". Stor variasjonsbredde: Storsalen i Oslo og IMI-kirken i Stavanger er forsamlinger som er etablert i forståelse med den lokale biskop. Andre steder har etableringen skjedd med basis i "nødsprinsippet" (Skedsmo). Andre steder er det ingen konflikt med den lokale prest, for eksempel Vennesla. I alt 14-15 forsamlinger etablert. (Man bruker betegnelsen forsamling, ikke menighet.)

Normisjon ønsker ikke å huse lokale frikirker, eller selv bli en frikirke. Vil fortsatt være en del av Den norske kirke, og arbeide i samsvar med kirkens ordninger. – Spørsmålet om tilsyn viktig, især ved sakramentsforvaltningen. Dåp skal normalt forrettes av ordinert prest, og med avtalt kirkebokføring i lokal menighet. Nattverd skal skje ved godkjente nattverdforvaltere, under tilsyn av Normisjons ledelse. Man benytter kirkens liturgi. Normisjon ønsker en avtale med kirken/biskopene om denne praksisen, og er i samtale med flere av biskopene. Et viktig mål å beholde forsamlingene innen Dnk.

Bjarte Thorsen orienterte om NMS sin menighetsplanting. NMS ønsker å plante nye menigheter der det er lokale behov. Dette skjer i nært samarbeid med Dnk, ved menighetsråd og fellesråd. Tre menigheter under etablering i Stavanger bispedømme. NMS setter inn en misjonsprest med erfaring fra menighetsplanting ute. En katedralmenighet blant innvandrere i Bergen er under etablering.

Momenter fra samtalen:

- Mangel på strategi for bedehuset, både fra kirkens og organisasjonenes side. Til dels konkurrerende virksomhet.
- Hvis ikke kirken inkluderer disse forsamlingene, er det stor fare for avskalling i form av frikirker.
- I Danmark har man mulighet for valgmenigheter. Må tenke alternativt også i Norge. Bedre å nedlegge gamle sognemenigheter og opprette nye menigheter ut fra behov.
- Viktig at Dnk har åpenhet for nye strukturer. Ikke nok med en bedehusstrategi, landet er mangfoldig. Behov for fleksibilitet. Normisjon ønsker å tenke både ordning og fornyelse.
- Spørsmålet er: Hvordan skal Guds rike finne form i Norge? Skjer mye tenkning om dette i menighetene. Hvordan kan Storsalen fornye andre menigheter i Oslo? Er det mulig å bevare organisasjonsmessig enhet til tross for spenninger?
- Behov for mer dialogisk kultur mellom strukturene! SMM på lokalt plan.
- Bispemøtevedtaket fra september må tolkes som uttrykk for god vilje. Det som er vanskeligere å takle, er protestbevegelser. Tilsyn er et synlig tegn på enhet.

Oppsummering:

SMM ønsker å holdes orientert om utviklingen videre, og vil gjerne fortsette samtalen når det er aktuelt. Temaet tas også med inn i arbeidet med misjonerende menigheter.

Aktuell samtale kan også settes opp på senere møter i SMM, med andre emner, som for eksempel kirken og nyreligiositeten, kirke og stat, menighetsplanting blant innvandrere.

Neste møte: 13-14. februar 2001

06.12.01. lim.ref.

STRATEGIPLAN 2002-2004

Innledning

SMM bygger sitt arbeid på følgende misjonsforståelse:

Misjon er kirkens sendelse til verden, en sendelse som har sitt opphav i den treenige Gud og som innebærer det oppdrag å formidle evangeliet om Guds rike – i ord og gjerning – så mennesker kan komme til tro og innlemmes i den kristne kirke ved dåp. Misjonen er etter sitt vesen grenseoverskridende idet den sikter på å nå stadig nye mennesker både i et geografisk, kulturelt og tidsmessig perspektiv (Berentsen m/fl.: Missiologi i dag).

SMM ser den lokale menighet, forstått som Guds folk på stedet, som den primære bærer av dette oppdraget – ute og hjemme. Misjonsorganisasjonene utgjør som kirkens "Gå-ut" strukturer hensiktsmessige tverrstrukturer i kirken. I samarbeid med lokalmenigheten har de påtatt seg et ansvar for det misjonsoppdrag den treenige Gud har gitt til kirken.

Misjonsorganisasjonene er en integrert men selvstendig del av kirken og driver et legitimt kirkelig arbeid hjemme og ute. SMM er seg bevisst at lokalmenighetens misjonerende virke favner videre enn det som tradisjonelt har vært misjonsorganisasjonenes hovedoppgaver, og at også andre kirkelige organisasjoner tar på seg oppgaver i forhold til å bygge misjonerende menigheter.

SMM er primært et organ for samvirke mellom medlemsorganisasjonene, ikke et operasjonelt organ som framtrer gjennom sin egenaktivitet. Med begrensede egenressurser skal SMM dels være en arena for operasjonelt samvirke mellom partene på sentralt nivå, dels en arena for teologi og strategi. Det er et mål å fokusere på viktige strategiske utfordringer for samarbeidspartene på alle nivåer, sentralt, regionalt og lokalt. Den foreliggende strategiplanen avspeiler dette.

SMMs visjon:

Misjonerende menigheter der evangeliets kraft får inspirere og utruste menigheten til å dele troen gjennom nærvær, handling og ord, lokalt og globalt.

SMMs hovedmål for perioden 2002-2004:

- 1. Arbeide teologisk, strategisk og gjennom formidling for å fremme visjonen om misjonerende menigheter.**

2. Identifisere utfordringer, utvikle ideer, fremskaffe ressurser og iverksette tiltak som fremmer menighetenes ansvar og delaktighet i å krysse grenser og møte mennesker med evangeliet, både lokalt og globalt.
3. Utvikle og delta i nasjonale og internasjonale nettverk som kan styrke fellesskap og samarbeid i misjon mellom misjonsorganisasjoner og offisielle kirkelige organer.

Detaljerte mål:

Delmål under hovedmål 1:

Arbeide teologisk, strategisk og gjennom formidling for å fremme visjonen om misjonerende menigheter.

1.1 Bringe konseptet misjonerende menigheter inn i faglig og strategisk arbeid og debatter om kirke- og menighetsforståelse lokalt, nasjonalt og internasjonalt.

Tiltak:

- SMM vil tidlig i perioden selv foreta en misjonsteologisk drøfting for å klargjøre sin grunnleggende forståelse av misjonsbegrepet. Dette gjøres ved å gjennomgå kap. 1 "Misjonsteologiske forutsetninger" i dokumentet *Menighet og misjon*, samt kap. 1 i innstillingen *Misjonerende menigheter*.
- Bidra til at mennesker som deler SMM-visjonen gjennom artikler, foredrag og på annen måte oppsøker og gir innspill til prosesser og debatter der kirkens identitet og selvforståelse er i fokus.

1.2 Styrke kontakten med de teologiske og kirkelige utdanningssteder, med sikte på å videreutvikle og integrere konseptet misjonerende menigheter i den teologiske og praktiske utdanningen og etterutdanningen til stillinger i Den norske kirke.

Tiltak:

- Prosjekt misjonerende menigheter: Søke å involvere et eller flere teologiske fakulteter i en innholdsmessig og teologisk avklaring av begrepet "misjonerende menigheter"
- Stimulere til utvekslingsprogram i den teologiske undervisning
- Fortsette kontakt- og rådslagningsmøter med relevante utdanningsinstitusjoner

1.3 Videreutvikle kontakt og samarbeid med de kirkelige arbeidsgiver- og yrkesorganisasjonene med sikte på å integrere konseptet misjonerende menigheter i arbeidsgivers selvforståelse og de ansattes yrkesmessige identitet.

Tiltak:

- Følge opp, evaluere og drøfte videreføring av samarbeidsprosjektet med Presteforeningen: "Pastoralt studiesamarbeid nord-sør"
- Fortsette kontakt- og rådslagningsmøter med relevante organisasjoner

1.4 Arbeide for å gi enkeltmenigheter en selvforståelse og identitet av å være lokale misjonerende menigheter i et globalt fellesskap, der misjon drives ut fra overbevisningen om at evangeliet er sant, og næres av, beriker og utdyper et fromhetsliv basert på alle de tre trosartikler.

Tiltak:

- Gjennom misjonskonsulentene delta i den strategiske menighetstenkingen på bispedømmenivå, og søke å involvere bispedømmeleddet i utarbeidelsen av ulike kontekstuelle modeller for misjonerende menigheter
- Prosjekt misjonerende menigheter: Gjennomføre pilotprosjekter i samarbeid med et begrenset antall lokalmenigheter

1.5 Arbeide for å formidle det nye misjonsparadigmet¹ på en måte som skaper håp og frimodighet og frigjør alle kristne til fornyet engasjement.

Tiltak:

- Bidra til at misjonsinformasjonen gjennom blader, møtevirksomhet og ellers reflekterer det nye misjonsparadigmet på en utfordrende og involverende måte
- Ta initiativ til en konsultasjon, eventuelt i samarbeid med andre aktører. (Kan eventuelt gjøres som en 25-års markering av menighetenes misjonsengasjement i 2003.)

Delmål under hovedmål 2:

Identifisere utfordringer, utvikle ideer, fremskaffe ressurser og iverksette tiltak som fremmer menighetenes ansvar og delaktighet i å krysse grenser og møte mennesker med evangeliet, både lokalt og globalt.

2.1 Støtte, utveksle erfaringer og drøfte arbeidet med de regionale SMM-utvalg, herunder sikre at ordningen med misjonskonsulenter i bispedømmene blir ført videre.

Tiltak:

- Arrangere årlige fellessamlinger for SMM/de regionale SMM-utvalg
- Stå i stadig kontakt mellom samlingene gjennom utveksling av referater, e-post/telefon og besøk

---

¹ Det nye misjonsparadigmet er det tidsskifte i misjonstenkning og -praksis som har skjedd rundt årtusenskiftet, der misjon skjer med utgangspunkt i alle kontinenter, er blitt mer menighetsorientert, mer holistisk og mer forstått som en grenseoverskridende bevegelse til alle mennesker og folkeslag i samsvar med Ap.gj. 1,8.

2.2 Arbeide for at menighetsråd og ansatte i større grad tar ansvar for oppgaver knyttet til ytre misjonsvirksomhet, ved finansiering, forbønn, informasjon og rekruttering av misjonærer til langtids-, korttids- eller teltmaker-tjeneste.

Tiltak:

- Stimulere til at det inngås samarbeidsavtaler mellom menigheter og misjonsorganisasjoner og at arbeidet med oppfølging av disse blir intensivert
- Arbeide for å skape en mer bærekraftig misjonsøkonomi ved finansiering av ytre misjonsoppgaver gjennom lokalmenighetene
- Stimulere til at misjon integreres i kurs for menighetsråd på bispedømmeplan
- Bidra til utarbeidelsen av *Håndbok for menighetsråd*

2.3 Arbeide for at misjonen og kirken som et universelt fellesskap får rom i menighetens gudstjenestefeiring, forkynnelse, opplæring, konfirmant- og barne- og ungdomsarbeid på en inspirerende og nyskapende måte.

Tiltak:

- Fortsette samarbeidet med Kirkerådets undervisningskonsulent med sikte på at misjonsaspektet blir tydelig og sakssvarende ivaretatt i det videre arbeidet med dåpsopplæringen. (Jfr utredningen ... "til et åpent liv i tro og tillit".)
- Sammen med Kirkerådets ungdomskonsulent stimulere til et dynamisk samarbeid mellom kirken og ungdomsorganisasjonene, der misjon blir et viktig og integrert aspekt i ungdomsarbeidet
- Arbeide for at materiell og programtilbud fra misjonsorganisasjonene blir kjent og tas i bruk i menighetene
- Formidle inspirasjon og kunnskap om den bibelsk-jødiske bakgrunn for den kristne tro
- Arbeide for å styrke misjonsinformasjonen til menighetene gjennom Kirkens Informasjonstjeneste
- Legge til rette for misjon i gudstjenesten gjennom å lage og formidle gudstjenestemateriell gjennom kirkens/KUIs nettsider og på annen måte
- Arbeide for at menighetene markerer misjon i åpenbarings- og adventstiden, bl.a. gjennom kirkens nettsider, Luthersk Kirketidene og ved markedsføring av heftet "Fra advents- til åpenbaringstid"

2.4 Arbeide for at inspirasjon, erfaringer og utfordringer fra kirker i sør og øst når fram til menigheter og enkeltpersoner.

Tiltak:

- Fortsette og utvikle vennskapssamarbeid som en modell for misjonsorganisasjonene og stimulere menigheter til å inngå vennskapskontakter. SMM ønsker kontakt og samarbeid med NØM (Nemnd for økumenisk samarbeid og misjon), KUI (Kirkens U-landsinformasjon) og KN (Kirkens Nødhjelp) i sitt arbeid med vennsapsrelasjoner
- Stimulere misjonsorganisasjonene til å sette spørsmål fra det internasjonale økumeniske arbeid på sin egen dagsorden
- Fortsette og videreutvikle ordninger med stipendier og formidling av besøk fra kirker andre steder i verden

2.5 Synliggjøre Den norske kirkes frivillige og offisielle struktur når det gjelder forholdet til andre kirker.

Tiltak:

- Bidra til at kirkeledere og delegasjoner fra andre kirker møter representanter både for organisasjonene og for kirkelige organer sentralt, regionalt og lokalt
- Bidra til at misjonsorganisasjonene og representanter for kirkelige organer deltar sammen på besøksreiser/representasjon til kirker og arbeidsfelt i utlandet

2.6 Stimulere til samarbeid mellom misjonsorganisasjonene og kirken/menighetene, slik at det utvikles mer fellesskap og delaktighet i hverandres liv og virksomhet.

Tiltak:

- Informere om virksomheten i kirkens offisielle struktur gjennom misjonsbladene, og vice versa
- Stimulere misjonsorganisasjonene til deltagelse i kirkens tiår mot vold
- Synliggjøre misjonsforeningene som ressurs og integrere dem som en del av menighetsarbeidet
- Oppfordre misjonsorganisasjonenes folk til å gå inn i menighetsråd
- Oppfordre menighetene til å benytte organisasjonenes kompetanse og erfaring i nær kontakt med det regionale og lokale organisasjonsarbeidet.

2.7 Arbeide for at misjonens møter med andre trosretninger ute og hjemme får utfordre, utruste og dyktiggjøre menigheter og enkeltmennesker til dialog og vitnetjeneste i en flerreligiøs og flerkulturell situasjon.

Tiltak:

- Søke å formidle misjonsorganisasjonenes erfaringer fra religionsmøtet ute og hjemme inn i norsk kirkevirkelighet
- Stimulere til at det etableres arenaer for religionsmøte, bl.a. i lokalmenighetene

Delmål under hovedmål 3:

Utvikle og delta i nasjonale og internasjonale nettverk som kan styrke fellesskap og samarbeid i misjon mellom misjonsorganisasjoner og offisielle kirkelige organer.

3.1 Styrke og videreutvikle SMM sentralt og regionalt som en kanal for informasjon mellom partene og i forhold til menighetene - og som en fellesarena for verksteder, seminarer og annen kompetanseheving for arbeidet med misjonerende menigheter.

3.2 Videreføre og utvikle relasjonen til Nemnd for økumenisk samarbeid og misjon (NØM)

Tiltak:

- Føre samtaler med NØM om misjonsteologi og andre aktuelle spørsmål i grensefeltet mellom økumenikk og misjon

- Stimulere misjonsorganisasjonene til videre kontakt og deltagelse i LVF-arbeidet gjennom Nasjonalkomiteen for LVF (Det Lutherske Verdensforbund).

3.3 Delta i nettverk som arbeider med menighetsplanting og evangelisering i Norge, med tanke på å bidra til en helhetlig tenkning om lokale misjonerende menigheter i et globalt fellesskap.

Tiltak:

- Ha oppmerksomheten rettet mot den videre oppfølging av "Lys og Salt" visjonen om misjonenerende menigheter, åndelig fornyelse og smågruppevirksomhet
- Drøfte SMMs rolle i forhold til NORME (Norsk Råd for Misjon og Evangelisering).
- Bidra til tenkningen omkring menighetsplanting og dannelse av menighetsliknende fellesskap med utgangspunkt i bedehus og foreninger

3.4 Delta i nettverk som arbeider med kristen spiritualitet for sammen å utvikle en misjonsspiritualitet i vår tid.

Tiltak:

- Arbeide videre med Kirkemøte-saken "Kirken i møte med den åndelige lengsel i vår tid" i et misjonsperspektiv
- Ta initiativ til å avholde en større konferanse om temaet sammen med aktuelle samarbeidspartnere

3.5 Delta i nettverk som arbeider med smågrupper som byggeceller for misjonerende menigheter i vår tid.

3.6 Arbeide for at det skapes fellesskap på tvers av kirke- og organisasjonsgrenser som lærer av hverandre og inspirerer hverandre i det lokale arbeidet; lokale misjonsforum for levende samtaler om misjonsforståelse og misjonstiltak.

(Vedtatt i SMMs møte 3.12.2001)

REFERAT FRA MØTE I LVFs NASJONALKOMITE

Onsdag 19. sept. 2001 kl. 1630-1830

Møterommet, Kirkens hus

Til stede:

Fra Frikirken:

Terje Solberg, Leif Gunnar Sandvand, Unni Westli

Observatører:

Hans Tore Løvaas (Normisjon), Knud Jørgensen (Areopagos), Stig Magne Heitmann (Den norske Israelmisjon), Atle Sommerfeldt (Kirkens Nødhjelp), Inger Johanne Wremer (LVFs Treasurer)

Mellomkirkelig råd: Tormod Engelsviken, Sigurd Osberg, Inger Anne Naterstad, Helge Aarseth, Berit Lånke og Stig Utne.

Forfall:

Arnfinn Løyning (Frikirken), Kjetil Aano (NMS), Grethe Raddum (Tibetmisjonen), Helga Haugland Byfuglien (Norges KFUK-KFUM), Kåre Rune Hauge (NKSS), Brita Gjellesvik (DMD prosjektkomite), Kjell Nordstokke (DMD programkomite), Astrid Sandsmark (MKR/AU), Elena Viviana Eika (MKR/AU).

Sak 1: REFERAT FRA MØTE 4. DESEMBER 2000

Referatet ble godkjent.

Sak 02/01: RAPPORT FRA LVF RÅDSMØTE 12-19. JUNI 2001

Komiteen så på diverse rapporter fra årets Rådsmøte og berørte følgende områder:

- LVFs økonomi og medlemskirkenes bidrag
- Minoritetskirkenes vanskelige situasjon
- Behov for forbedret kontakt mellom LVFs direktører og det norske fagmiljøet. Teologi og spiritualitet ble brukt som eksempel, men det finnes også andre.
- Kapasitetsvurdering av LVF og prosessen med å tilpasse denne delen av LVF til behovene og etterspørselen.

De som prioriterer deltakelse på hele eller deler av LVFs Rådsmøte, bekrefter at det er verdt investeringen i tid og penger. Dette er en viktig møteplass.

Vedtak:

Nasjonalkomiteen inviterer DTS-direktøren til et av sine møter. Det legges i tillegg opp et program i Norge med de teologiske institusjoner og nasjonalkomiteens observatørorganisasjoner.

Sak 03/01: DEN NORSKE KIRKE, MISJONSORGANISASJONENE OG SØSTERKIRKER

Den norske kirkes representanter redegjorde for hvordan denne saken nå er fanget opp i Mellomkirkelig råd og hvordan man vil arbeide med den. Fra Frikirkens side understreket man at dette er en utfordring for Dnks struktur, ikke for deres egen.

I samtalen ble det understreket viktigheten av at Den norske kirke arbeider på en måte som ikke vanskeliggjør den kontakten som allerede er med misjonsorganisasjonene. Men saken tydeliggjør at Dnk har en krevende struktur kirke/misjon, og at MKR har mandat til å arbeide med slike saker selv om det utfordrer etablerte strukturer og samarbeidsmønstre innen Den norske kirke.

I samtalen ble det anbefalt at MKR ikke må tenke hierarkisk slik at det kun er biskoper eller valgte kirkelige tillitsmenn og kvinner som kan representere Dnk. MKR bør heller ikke gå inn i en rolle for å koordinere mangfoldet av misjonsvirksomhet.

Nasjonalkomiteen derimot bør kunne være en møteplass for drøfting av felles strategi i møte med lutherske søsterkirker hvor ressurser, spesialisering og arbeidsdeling kan være samtaleemner dersom målet er å styrke søsterkirkenes kapasitet. Nasjonalkomiteen kan være arena for samarbeid om søsterkirker.

Nasjonalkomiteen stilte seg bak følgende råd til MKR:

Vær skeptisk til for mye formalisering av bilateralt samarbeid. Vær kritisk til bruk av ord, f.eks. er uttrykket ”partnerskapsavtale” kanskje bedre egnet enn ”samarbeidsavtale”. En partnerskapsavtale er lettere å knytte maksimalt opp til søsterkirkerelasjonen i LVF som må ligge der som bakgrunn og premiss for videreutviklingen av samarbeidet .

Gjør erfaring med 1-2 kirker. Ikke vær for ambisiøs!

Sak 04/01: ORIENTERINGER OM LØPENDE LVF-SAKER

1. Generalforsamlingen i Canada

Vedtak: Gjøres til hovedsak på neste møte.

2. LVFs globale Diakonikonsultasjon 2003

Atle Sommerfeldt er medlem av forberedelsesgruppen. Han ga en kort rapport om status og opplegg. Han har foreløpig brukt det lutherske diakoniledermøte i Norge som responsgruppe på arbeidet.

Neste møte i Nasjonalkomiteen: **19. mars kl 1500-1800 i Kirkens Hus**. Det arbeides med å få besøk fra LVF i Genève til dette møtet.

RESSURSGRUPPEN FOR DIALOG MELLOM ROMANIFOLKETS LANDSFORENING
OG DEN NORSKE KIRKE

Dato	Vår ref.	Deres ref.	Deres dato
30.08.01	01/7-22 HMH		

Referat fra møte 29.august kl 10-12

Til stede: RFL: Leif Bodin Larsen, Frank Wilhelmsen
Dnk: Erling Pettersen, Hans Morten Haugen, Kari E. Ø. Skavoll

Sak 18/01: Godkjenning av innkalling og dagsorden
Vedtak: Innkalling og dagsorden til møtet 28.august godkjennes.

19/01: Godkjenning av protokoll fra møtet 18.april
Det ble kommentert at sak 15/01 om et brev til Norway Bussekspress var fulgt opp, og at det var kommet et svar fra journalisten. Det ble også opplyst om at Ole Olstad fra RFL og Ragnhild Schlüter (som nå er ansatt ved Glomdalsmuseet) har fulgt opp overfor redaktøren. For øvrig kom ingen innvendinger.
Vedtak: Protokollen fra møtet 18.april godkjennes.

20/01: Orientering fra årsmøtet i RFL
Det ble kort informert om det nye styret. Videre ble det informert om at det nye styret har vedtatt å gjenoppta kontakten med Stiftelsen Romanifolket / Taterne, ledet av Wilhelm Holm og initiert av Jens Chr Thune. Det er etablert en lokalgruppe på Sørlandet, og det var 30 personer på Stiftelsesmøte. Videre ble det informert om forholdet til Kommunal- og regionaldepartementet. Det ble uttrykt ønske om at Den norske kirke holder tett kontakt med KRK for å sikre at det ikke skapes uforutsigbarhet og lamme virksomheten i RFL.
Vedtak: Vi takker for orienteringen!
Saken følges opp som avtalt.

21/01: Orientering fra seminaret i Bratislava om kirkene og romanifolket
Haugens rapport og konferanserapporten lå vedlagt. Det ble også informert om at Karl Sundby hadde skrevet en god rapport. Kort fortalt har seminaret vært viktig for å endre holdninger hos mange sentrale personer fra kirken, og alle er enige om at det mest positive bidraget kom fra romanifolket selv.
Det ble videre informert om initiativet til å få et møte mellom kirkeledere fra romanifolket og kirkeledere fra de store kirkene i løpet av første halvår 2002, med 12-15 land representert. Det ble opplyst om at det foreløpig ikke er et sterkt press fra de europeiske kirkeorganisasjonene for dette, mens Den norske kirke ser at dette er avgjørende for å sondere hvilke temaer som er mest aktuelle, og få en god tillitsbyggende prosess.
Det er foreslått at en person fra romanifolket /RFL skal være rådgiver til den norske delegasjonen fram mot og under Generalforsamlingen i Konferansen av europeiske kirker (KEK) i Trondheim i 2003. Dette ble tatt godt imot av RFL. Det ble spurt på hvilken måte invitasjoner skal sendes ut, og hvordan romanifolket vil bli trukket inn. Foreløpig er svært mye av programmet uavklart. Det ble også informert om at siden arrangementet finner sted i Sápmi (Sameland) vi det også bli et fokus på samenes situasjon i de nordiske land.
Vedtak: Orienteringen om seminaret i Bratislava og oppfølgingen tas til etterretning.

22/01: Orientering om arbeid overfor myndighetene

Det ble gitt god tilbakemelding på det utkastet til brev som var sendt ut. Det ble informert om at Den norske kirke har fått informasjon fra KRD om at det ikke vil bli levert noen evaluering av billighetserstatningen med det første. Det kan være grunn til å søke å påvirke denne prosessen. Den norske kirke vil sende brevet når en ny regjering er oppnevnt, og vil da også be om et møte i løpet av november måned. Det er også kontakt med enkelte representanter på Stortinget som har sagt seg villige til å følge opp saken, bl.a. gjennom et Dokument8-forslag.

Vedtak: Orienteringen tas til etterretning.

23/01 Dialogen med personer fra Norsk misjon blant hjemløse

Det ble informert om at de tidligere ansatte i Norsk misjon blant hjemløse bare har latt høre fra seg en gang etter Kirkemøtet 2000, og da i form av et åpent brev i april. Dette brevet ble besvart i mai, gjennom en kommentar i Vårt Land. Det er ikke mulig å si noe om truslene om utmelding er blitt fulgt opp.

24/01: Flyktningepolitikken og romanifolket

Det ble vist til den situasjonen som var i sommer der det blant bulgarerne fantes anslagsvis 10 prosent fraromanifolket. Disse var imidlertid engstelige for å avsløre at de var romanifolk. RFLs styre var til stede på mottaket, og reagerte på forholdene. Den norske kirke, sammen med Norges Kristne Råd, følger opp norske myndigheter med regelmessig kontakt. Ved disse møtene deltar også en biskop. Det er aktuelt å ta opp situasjonen for romanifolket fra Sentral- og Øst-Europa ved disse møtene. Behandlingen av bulgarerne er ikke fulgt opp.

Representanten fra RFL som har fulgt opp bulgarerne mest aktivt har også vært i kontakt med NORAD. Ønsket er å kanalisere midler til bistandsprosjekter for romanifolket i Romania. Det er også tatt kontakt med Kirkens Nødhjelp som har omfattende prosjekter i Kosova, men som ser det som vanskelig å få statlige midler til Balkan for øvrig. Det er gitt anbefaling om at det kirkelige nettverket Action of Churches Together, ledet av Prøis fra Norge, bør utfordres til å støtte prosjekter for romanifolket. Dette følges opp.

Vedtak: Orienteringene tas til etterretning.

Saken følges opp som avtalt.

25/01: Felles arrangementer eller kulturutveksling

Det ble informert om en konsert i Våler kirke den 21.10, i samarbeid med organisten. Det ble informert om et vellykket arrangement under åpningen av "Blåkløkkevikua" i juli. Det ble meldt at RFL ikke er involvert i Sigøynerfestivalen i Jakob kirke 7. og 8. september.

Vedtak: Orienteringene tas til etterretning.

Det bør arbeides for flere lokale kulturarrangementer!

26/01: Eventuelt

Det ble informert om Mellomkirkelig råds uttalelse i anledning FNs Rasismekonferanse.

Det ble informert om et arbeid med kassettproduksjon med språkopplæring fra RFL.

Det ble informert om at arbeidet med å få norske myndigheter til å ta et større ansvar for språkopplæring for barn av romanifolket.

Vedtak: Orienteringene tas til etterretning.

Oslo 30.08.01

Hans Morten Haugen
førstekonsulent og referent

MEDLEMMENE I RESSURSGRUPPEN

Dato
13.12.01

Vår ref.
01/7-27 HMH

Deres ref.

Deres dato

Referat fra møte i ressursgruppen for dialog mellom RFL og Dnk 13.desember 10-13

Til stede: Fra RFL: Leif Bodin Larsen, Cathrine Tangen

Fra Dnk: Erling Pettersen, Stig Utnem (første del av møtet), Hans Morten Haugen

27/01: Godkjenning av innkalling og dagsorden

Det kom ingen innvendinger

Vedtak: Innkalling og dagsorden til møtet 13.desember godkjennes.

28/01: Godkjenning av protokoll fra møtet 29.august

Det kom ingen innvendinger. Til sak 24/01 ble det kort informert om at det arbeides fra den danske Folkekirkens Nødhjelp med å sette arbeidet for romanifolket høyt på agendaen under det danske formannskapet i EU.

Vedtak: Protokollen fra møtet 29.august godkjennes.

29/01: Orientering om arbeidet i RFL

Det ble informert om at det er sendt en søknad til KRK den 15.november. Det bes om at Dnk kan anbefale denne. Det er videre sendt en søknad fra Songdalen kommune til KRK om etablering av et tatersenter. Dette prosjektet er utarbeidet i samarbeid med RFL. Videre ble det informert om at det er betydelige økonomiske problemer i RFL, og det har vært nødvendig å gå til permittering av sekretæren de siste 1,5 månedene av 2001. Ellers ble det informert om at det nye styret arbeider godt.

Vedtak: Orienteringene tas til etterretning. Arbeidet opp mot bevilgende myndigheter i KRK følges opp som avtalt.

30/01: Mer om skolegang og språkopplæring for barn av romanifolket

Til saken var det sendt ut utdrag av opplæringslova (lov om grunnskolen og den videregående opplæringa). Samtalen handlet bare om grunnskolen. Det er fra RFLs side lenge forsøkt å finne en løsning for de familiene som tar barna ut av skolen tidlig på våren for å reise. Dette medfører at barna mister mye skolegang og har problemer med å greie seg i samfunnet.

Samtidig er det verdt å merke seg at det gjennom domsavsigelser og lokal praksis er gitt betydelig rom for hjemmeundervisning.

Et annet premiss er at norske myndigheter ikke erkjenner at Europarådets rammekonvensjon om nasjonale minoriteter ikke forplikter myndighetene til å legge til rette for at barn av romanifolket kan få opplæring i romani. Denne oppfatningen er det grunn til å utfordre. Lærdommer fra omgangsskoler for norske barn i andre land (Brasil) der norske myndigheter har betalt omreisende lærere, er også verdt å trekke med seg.

Det ble vist til at det allerede er etablert kontakt med fylkesskolesjefene i Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag. Dette arbeidet følges opp utover våren.

Det kan være aktuelt å fremme en søknad til KUF på forsommeren der det blir satt av midler til et prosjekt der barn av romanifolket kan lære sitt språk og tradisjonelt håndverk på

forsommeren, mot at de forplikter seg til å være på sine ordinære skoler til en viss dato (medio mai). Dette prosjektet kan ivareta mange hensyn samtidig, blant annet sikre at Norge bedre kan møte forpliktelsene i Rammekonvensjonen om nasjonale minoriteter.

Vedtak: Saken følges opp som avtalt. Departementsråd i KUF, Fevolden, inviteres til vårt møte i juni.

31/01: Arbeidet opp mot myndighetene

Det ble informert om at det ennå ikke var etablert en kontakt med Justisministeren. Det ble kommentert fra RFL at det ikke var tilfredshet med hvordan Stiftelsen Romanifolket / Taterne hadde arbeidet. Et møte vil bli holdt med Pettersen og Utnem fra Dnk, og Thune og Holm fra Stiftelsen.

Videre ble det nevnt at det foregår et arbeid med Holocaustsenteret på Villa Grande. Det er viktig at også dette arbeidet følges opp, for å sikre at romanifolket ikke blir ignorert i dette senteret.

Til slutt ble bokprosjektet om de nasjonale minoritetene i regi av Verdikommisjonen nevnt. Det ble vist til at det fortsatt var interesse for å få dette ut, og det blir arbeidet med Julius Paltier og Dinamo forlag (Håkon Harket) om dette. Det ble kommentert at den nye regjeringen kanskje vil være mer positiv til dette tiltaket enn den forrige regjeringen var.

Vedtak: Sakene følges opp som avtalt. Styreleder/ prosjektleder i Holocaustsenteret inviteres til det neste møtet i mars.

32/01: Kulturarbeid og Tatersenteret ved Glomdalsmuseet

det ble informert om at det er bevilget 50 mill NOK over tre år, og det er Statsbygg som er ansvarlig. Ragnhild S starter i februar, og Lasse J fortsetter. Det er vanskeligheter med å få overført gjenstandene fra Levanger som Ragnhild S har overlatt til dem.

Det ble kommentert at det er viktig å intensivere arbeidet med å få historier fortalt.

Erling P fortalte fra erfaringer med indianere i Brasil. Elisabeth fra ILUSC-universitetet kan være en ressurs innenfor det bredere arbeidet mellom den norske kirke og den lutherske kirke i Brasil.

Vedtak: Vi kommer tilbake til denne saken på et senere møte.

33/01: Internasjonalt arbeid – Generalforsamlingen i Konferansen av europeiske kirker

Det ble nevnt at Karl Sundby fortsatt er aktuell som bidragsyter under Generalforsamlingen. Det ble nevnt at den ansvarlige for forberedelsen i de europeiske kirkene, Doris Peschke, er ventet til Norge medio mars.

Det ble forklart at det ikke er avklart hvilket forhold ressurspersoner fra Norge vil få i forberedelsen, men det legges til rette for åpne seminarer i forkant.

Vedtak: Det tas sikte på å invitere Doris Peschke til det neste møtet i dialoggruppen.

34/01: Eventuelt

Det ble meldt tilbake fra en konferanse i regi av Studieforbundet Solidaritet /SO om nasjonale minoriteter den 7.-9. desember.

Det ble nevnt at Karl Sundby har en forestilling på Centralteateret om tater og kjærlighet.

Det ble bestemt møter for neste år:

Vedtak: De neste møtene blir holdt:

Tor 14.03 kl 13

Tor 06.06 kl 13

Fre 30.08 kl 10

Fre 06.12 kl 10

Oslo 13.12.01

Hans Morten Haugen
førstekonsulent

MKR-sak 12102 h)

Utdrag protokoll Samisk kirkeråd 11-12/9-2001
Elgå

Vedlegg:

Forsoningsgudstjeneste i Elgå kirke tirsdag 11. september 2001.

Det sørligste av tradisjonell samisk bosetting er i Elgå i Engerdal prestegjeld i Sør-Østerdal prosti i Hamar bispedømme. Kirkemøtet har gitt Nidaros biskop og bispedømmeråd det overordnede ansvar for sørsamisk kirkeliv, men Hamar har altså også et ansvar i og med samene i Elgå.

I juli 2001 ble det sendt et brev fra Samisk kirkeråd til Hamar biskop som inneholdt to hovedanliggender: 1. Med henvisning til vedtak i sak KM 13/97, om at "den urett som det samiske folk gjennom en hard fornorskningsspolitikk ble påført, og som også kirken bidrog til, ikke skal fortsette", fikk Hamar biskop skissert måter å følge opp et slikt vedtak på.

2. Biskopen i Hamar ble videre spurt om hun som representant for Bispemøtet kunne delta på vegne av Den norske kirke under en eventuell forsoningsgudstjeneste.

Samisk kirkeråd har uttalt at forsoningsgudstjenester er kun en av mange måter å uttrykke at forsoning har funnet sted og at en ny linje er valgt med utgangspunkt i forsoningshandlingen. Prest for sørsamer har i samarbeid med prester fra svensk side/sørsamisk område utarbeidet en liturgi for forsoningsgudstjeneste, og en slik gudstjeneste ble holdt i Undersåker i Sverige i 1999.

Med utgangspunkt i denne liturgien, og i samarbeid med biskop Rosemarie Köhn forberedte prest for sørsamer, Bierna Bientie kveldsgudstjenesten i Elgå kirke:

Idet folk kom inn i kirken fikk alle utlevert en stein i hånden.

Kirken ble nesten full, og folk uttrykte at slikt hadde de aldri opplevd i Elgå kirke.

Barn fra Elgå deltok med sanger på samisk, leder og nestleder i Samisk kirkeråd deltok med henholdsvis intonasjon og tekstlesing på samisk. Prestene Bierna Bientie og Svein Olav Angard Hovde (sokneprest i Engerdal) vekslet mellom samisk og norsk under altertjenesten, og salmesangen på samisk og norsk virket ytterligere inkluderende.

Biskopen holdt prekenen, og fra lesepulten leste hun høyt fra avsnittene i kirkemøtedokumentet 1997 om Den norske kirkes erkjennelse av delaktigheten i overgrep overfor det samiske folk gjennom fornorskningstiden.

Biskop og prest for sørsamer foretok deretter en symbolsk handling med å legge fra seg sine steiner på alterringen, og de som satt i kirkebenkene ble utfordret til å gjøre det samme med den steinen hver enkelt hadde fått.

Nattverden ble utdelt ved intonasjon, noe som ikke er vanlig på små steder. De aller fleste tok del i nattverdmåltidet.

Vedlegg:

Orientering om Elgå reinbeitedistrikt ved distriktsleder Mats Mortensson.

Elgå reinbeitedistrikt er landets sørligste, 824 km² stort.

Distriktet omfatter to nasjonalparker: Gutulia og Femundsmarka.

Seks familier, det vil si 37 personer bor i distriktet. Antall rein i vårflokk er 3000. Økologisk bærekraftig reindrift, og Mortensson mener at dette er god distriktspolitikk. Produksjonen er blant de beste i landet.

Men det er ønskelig med et større vinterland.

Det at dyrene slaktes på plassen de er samlet, er i pakt med gammel samisk skikk.

Øvrige aktiviteter knyttet til distriktet:

- Registrering av gamle samiske boplasser i samarbeid med Engerdal kommune.
- Barnehage- og grunnskoletilbud fram til ungdomsskolealder er bygd ut. (Elgå oppvekstsenter)

Utfordringer:

- Arbeid for å involvere de eldre i de samiske tilbudene.
- Utfordringer knyttet til næringen:
Arealene blir stadig mindre; det vil si at utmarka får flere og flere brukere.
Rovdyrplagen: Reindriften kan ikke bære belastningen alene.
- Ønske om samarbeid med kommunen om verdiskaping innen reindriften.

Vedlegg:

Om sametingets språkmotiveringsprosjekt ved prosjektleder Elin Fjellheim.

Sametinget har oppfordret kommuner utenfor forvaltningsområdet for samisk språk til å søke om økonomiske midler for utvikling av morsmålet, som de fleste steder er blitt helt eller delvis borte. I Elgå er det i dag kun besteforeldregenerasjonen, alle personer over 70 år, som kan snakke samisk.

Elgå oppvekstsenter i Engerdal kommune har vært positiv til at det ble søkt om midler fra Sametingets språkmotiveringsprosjekt. Aktivitetene rundt prosjektet, i tillegg til dets naturlige samlingspunkt, den såkalte "Torvgammen" er derfor også knyttet til oppvekstsenteret.

Prosjektet er opplæring i "samisk opplæringsfilosofi".

Prosjektet skal oppmuntre folk til å bruke språket.

Målet etter avsluttet periode på 5 år er videre et forskningsprosjekt.

J: SU
kopi AUKR

MKR-sak 12(02 i)

KIRKERÅDET
MELLOMKIRKELIG RÅD
SAMISK KIRKERÅD

19 DES. 2001

OPPSUMMERING AV PROSJEKTET "HAMAR BISPEDØMMES INTERNASJONALE ENGASJEMENT"

Prosjektperiode og ledelse

På et forberedende møte 26.11.96 ble det bestemt å oppnevne ei arbeidsgruppe som skulle jobbe fram prosjektet. Gruppen hadde sitt første møte 26.05.97. Prosjektet kom i gang 1.aug. 1998 og varte i 3 år fram til 31.aug. 2001. Det har vært et samarbeidsprosjekt under ledelse av ei styringsgruppe bestående av:

Hamar bispedømmeråd: Hans Olav Høivik, leder
Menighetene i HBD: Ingvild Osberg,
Kirkens Nødhjelp: Einar Tjelle
Det norske Misjonsselskap: Kåre Skagestad
Mellomkirkelig Råd: Ørnulf Steen

Internasjonal konsulent Bjørn Vilberg har vært sekretær for styringsgruppa og utøvende på feltet. Sekretariatet har vært Hamar bispedømmekontor under daglig ledelse av administrasjonssjefen. Internasjonal konsulent har vært i stab med de andre ved kontoret og har rapportert til bispedømmerådet samt de andre samarbeidspartnerne.

1. Mandat

Samarbeidspartnerne utarbeidet et grunnlagsdokument allerede 16.09.97 for et regionalt samarbeid omkring misjon, internasjonal diakoni og økumenikk. Dokumentet ble lagt til grunn for strategisk tenkning, handlingsplan og årsplaner. Styringsgruppa foretok en revisjon av dokumentet 22.01.01, der særlig målsetting og strategi ble tydeliggjort.

2. Evaluering

Foruten en fortløpende evaluering i.f.m. møtene i styringsgruppa ble det foretatt en midtveiseevaluering 20.mars 2000 med styringsgruppa og ledere for samarbeidspartnerne tilstede. På slutten av prosjektperioden var mye arbeid konsentrert om å finne en løsning med permanent drift etter prosjektperiodens utløp. Det resulterte i en 50% stilling som internasjonal rådgiver i.h.t. en samarbeidsavtale mellom HBDR, KN og NMS.

Målsetting og strategier

Hovedmålet har vært følgende:

"Stadig flere menigheter i Hamar bispedømme får kunnskap om og en opplevelse av at den menighet de tilhører er en del av Jesu Kristi kropp og utgjør et verdensvidt fellesskap som forplikter hverandre til å dele det vi har fått gjennom å bringe evangeliet dit det ennå ikke har nådd, på særskilt måte være på de fattige millionenes side og til å arbeide for at kirkens enhet stadig synliggjøres – for at verden skal tro."

Hovedmålet ble omarbeidet i en revisjon 22.01.01:

- Gi menighetene i Hamar bispedømme økt kunnskap om og opplevelse av at de er en del av den verdensvide kirke.
- Gi menighetene i Hamar bispedømme inspirasjon til å:
  - bringe evangeliet videre,
  - arbeide for rettferdighet, fred og forsoning,
  - arbeide for å bevare skaperverket og menneskets verd.
- Inspirere menighetene i Hamar bispedømme til å ta imot impulser og erfaringer fra kirker i andre deler av verden.

Til: SU
J.nr.: 01/48-12
Arkiv nr.: 521.2

2.2.28/12-0

S-4

- Styrke bevisstheten om gjensidig avhengighet mellom kirker.

Prosjektets strategier har hatt to hovedfokus:

1. Skape møteplasser mellom folk i våre menigheter og folk fra søsterkirker og samarbeidspartnere ute.
2. Skape koblinger mellom det internasjonale og det nasjonale/lokale nivå.

Resultater

Vennskapsavtaler

Hamar bispedømmeråd har inngått vennskapsavtale med den lutherske kirken og CIEETS, en tverrkirkelig organisasjon, i Nicaragua (via KN), og den lutherske kirken i Thailand (via NMS).

En Nicaragua-gruppe er etablert i Nord-Gudbrandsdal prosti.

Vennskapet mellom Toten og Romania er blitt utvidet til flere menigheter på Toten.

Vennsksarbeidet mellom Elverum og Tsumeb, Namibia, er forsøkt kanalisert inn i kirkelige former ved at menighetsrådet i Elverum er blitt utfordret.

Fotballsamarbeidet mellom Brumunddal og Mathare, Nairobi, har også utfordret Brumunddal menighet på et samarbeid i.f.m. en gudstjeneste hver sommer før Norway Cup starter i Oslo.

Kommentarer:

Antallet vennskapsavtaler er ikke endret vesentlig, totalt 11-12 i bispedømmet. Man skal vite hva en går inn på når en vennskapsavtale etableres. Denne realismen har nok vært medvirkende til at ikke flere menigheter har involvert seg i denne typen samarbeid. Fokus videre vil bli å utvikle flere sider av bispedømmerådets vennskapsavtaler.

Misjonsavtaler

Antall misjonsavtaler var relativt høyt allerede i starten med en dekning på 65% av alle prestegjeldene.

Nye avtaler har kommet i Våler og Vang. Det har ellers skjedd en revitalisering av flere avtaler, særlig der menighetene i hele prostiet har gått inn på felles prosjekter. Noen av avtalene er også blitt fornyet eller endret p.g.a. hjemvendte misjonærer, ønske om andre prosjekter etc.

Kommentarer:

I tillegg til å arbeide for at ennå flere menigheter inngår misjonsavtaler, vil fokus ligge på å gi bidrag til fortsatt engasjement for de avtaler som er inngått og la de gjennomsyre menighetenes ulike virksomheter.

Solidaritetsarbeid

KN's fasteaksjon "Brød for verden" er den type solidaritetsvirksomhet som har størst nedslagsfelt i menighetene med en dekningsprosent på 83 allerede i starten på prosjektet. Her varierer det litt fra år til år, men hovedtrenden holder seg med noen få nykommere på bøsseinnsamling. Enkelte menigheter har Strømmestiftelsen som samarbeidspartner.

I.f.m. biskopens 60-årsdag oppfordret hun folk til å gi en gave til CIEETS' arbeid blant den indianske befolkningen på Atlanterhavskysten (etter Mitch-katastrofen).

CIEETS markerte sitt 2000-årsjubileum med en ungdomsfestival blant indiansk befolkning hvor fokus var tradisjonsstoff og folkemusikk. En innsamling i Nicaragua-nettverket vårt her bidro til gjennomføring av festivalen.

SLUG – Slett U-landsgjelden – har hatt et sterkt kirkelig engasjement, bl.a. i en underskriftsaksjon. På en samling for diakoner fra Borg og Hamar bispedømme i mars -99 deltok biskop Mandlate, Mosambik. Han var her etter invitasjon fra UD i.f.m. et internasjonalt SLUG-møte i Oslo.

TV-aksjonen 2001 til KN's arbeid med HIV/AIDS mobiliserte mange frivillige innenfor og utenfor KN's nettverk. Internasjonal konsulent og biskop deltok i fylkesaksjonskomitèen i Hedmark. Aksjonen var viktig både holdningsmessig og resultatmessig. Aksjonen falt sammen med markering av U-landssøndagen.

Kommentarer:

Fasteaksjonen Brød for verden har fått gjennomslag i nesten alle menighetene. Men det skal arbeid til å for å holde engasjementet oppe over tid. Mange av de andre tingene blir mer punktmarkeringer som er viktige nok mens de står på, mens som lett blir borte fra oppmerksomheten. U-landssøndagen kan gjerne få større oppmerksomhet i menighetene.

Besøk

Mange av de viktigste møteplassene har oppstått gjennom de besøk og gjenbesøk vi har kunnet foreta:

- Studiereise til Nicaragua m/biskopen og diakonene febr.-98,
- Besøk fra Nicaragua i.f.m. Kvinner Viser Vei og Nordisk kvinneprestmøte aug.-99, og Jubileum 2000 med to ungdommer fra luthersk kirke og to voksne fra CIEETS 4-5 uker på våren, hovedsakelig til menigheter i Nord-Gudbrandsdal og Valdres, og en kvinnelig teolog til bispedømmets 2000-årsmarkering 2.pinsedag.
- Besøk av to evangelister fra Thailand i.f.m. Jubileum 2000 6 uker på høsten, til menigheter i Nord-Østerdal, Nord-Gudbrandsdal, Domprostiet og Toten prosti.
- Studie-/nettverksreise til Brasil febr. 01 med ungdommer og ungdomsledere fra Mjøsdisitriktet.

I tillegg kommer besøk fra søsterkirker og samarbeidsorganisasjoner i sør, formidlet via hovedkontoret til KN eller NMS. Det har vært gjester som har hatt ærend til hovedkontoret eller andre steder i landet hvor vi har fått muligheter til å henge oss på og invitere, for eksempel til dags- eller kveldssamlinger i bispedømmet. Noen av disse besøkene er knyttet opp til Brød for verden-aksjonen i fastetiden og generalforsamlingen i NMS.

Kommentarer:

Besøk og gjenbesøk har vært en viktig bestanddel i det å skape møteplasser. Det har vært trosstyrkende å møte mennesker som står i en helt annen virkelighet, ofte preget av enkelhet og fattigdom, nød og naturkatastrofer, men rike på pågangsmot, håp og styrke. Den type virkelighet har mange menigheter fått inn over seg på en helt annen måte enn tidligere.

Internasjonal kontakt i menighet

Dette er et konkret resultat av prosjektet, der NMS og KN ønsker å gå sammen om "internasjonal kontakt" i menighet. Oppgavene for kontakten blir særlig å legge til rette for

og være aktiv på ting som skal skje i advents- og åpenbaringstiden der misjon står i fokus, og i fastetiden der internasjonal diakoni og solidaritet har fokus, men også ellers i året. Kontakten kan knytte til seg en eller flere personer - til et internasjonalt utvalg - for å få større bredde. Ordningen er forsøkt en kort tid i noen få menigheter, og lanseres på bred basis fra 1.jan. 2002.

Konferanse om misjon og internasjonal diakoni

Konferansen ble holdt i Elverum oktober 2000 for å bygge opp kompetansen på dette feltet blant ansatte og frivillige i menighetene. 40 personer deltok. Fest med internasjonalt preg, økumenisk gudstjeneste, foredrag og idédugnad var viktige ingredienser.

Økumenikk

Vennsapsavtalen til CIEETS i Nicaragua har økumenisk preg siden organisasjonen er satt sammen av flere protestantiske kirkesamfunn. Morava-kirken har vært en av de kirkene vi og menighetene har hatt mest kontakt med.

Vennsapsarbeidet mellom Toten og Romania har et økumenisk preg i og med at menighetene i Romania kommer fra den reformerte og den gresk-ortodokse kirke. På Toten er det kun statskirkemenighetene som er involvert.

Brasilreisen ble lagt opp med et visst økumenisk preg ang. sammensetningen av gruppa (Baptistkirken på Raufoss hadde med en ungdomsrepresentant).

KN's Brød for verden-aksjon forsøkes gjennomført som et økumenisk tiltak, men det synes vanskelig å endre på gamle strukturer der DnK's menigheter og deres konfirmanter står sterkt. Etter Brasilreisen løsnet det litt i Totenområdet.

Konferansen om misjon og internasjonal diakoni inviterte bredt til kirkesamfunnene i Elverum/Hamar-området, men fikk ingen oppslutning bortsett fra de som var involvert i den avsluttende gudstjenesten.

Et økumenisk gudstjenestesamarbeid skjer hver sommer på Helgøya i Nes prestegjeld. Da holdes det en gudstjeneste i fellesskap mellom DnK v/menighetene i Nes og den russisk-ortodokse kirke. Mange russiske krigsfanger ligger gravlagt på Helgøya.

I.f.m. jordbærfestivalen i Ringsaker holdes det hver sommer en katolsk gudstjeneste i Ringsaker kirke for alle polakkene som er her på jordbærplukking. Prestene i Ringsaker har bare delvis vært trukket inn i dette. Noe liknende skjer i "Jordbærkirken" i Vallset som i sin tid ble vigslet av Fader Johannes, og som er tenkt som et økumenisk gudstjenestested om sommeren.

Kommentarer:

Prosjektet har ikke nådd så langt på det økumeniske feltet som ønskelig. Det foregår riktignok en del lokaløkumenikk rundt omkring i.f.m. gudstjenester og møteuker, men mer på tross av enn på grunn av bispedømmerådets og biskopens engasjement.

MOD – Mangfold og Dialog

Internasjonal konsulent har vært leder av regional styringsgruppe for MOD i Hedmark og Oppland, et pedagogisk tilrettelagt samarbeidstiltak og kurs for bekjempelse av rasisme og

fremmedfrykt overfor flyktninger og innvandrere. 16 kursholdere og 2 instruktører har gjennomført ca 20 MOD-kurs i kommuner og organisasjoner.

Visitaser

Internasjonal konsulent har deltatt i forberedelse, gjennomføring og oppfølging av visitaser på linje med de andre på kontoret. Biskopen holder 8 visitaser pr. år sammen med ledsagere fra kontoret (gj.snitt 2 visitaser pr. ledsager). Visitaser er en strategisk måte å arbeide målbevisst på når det gjelder å vitalisere arbeidet i menighetene, også på det internasjonale feltet.

Informasjon

Målrettet informasjon har gått ut til aktuelle menigheter i.f.m. tilrettelegging av besøk, og ved at internasjonal konsulent har deltatt i møter med KN-nettverket og regional samling i NMS. Målrettet informasjon er også gitt ved at internasjonal konsulent har besøkt 8 prestisamlinger for prester og 25 menighetsråd.

Generell informasjon om prosjektet er gått til alle menighetsråd, fellesråd, prester, diakoner og kateketer via bispedømmerådets informasjonsbulletiner.

Samarbeidspartnerne har fått informasjon via medlemmer i styringsgruppa og tilsendte referater fra møtene.

Internasjonal konsulent har deltatt som observatør på årlige SMM-møter og på medarbeidersamlinger i regi av NMS og KN.

Sluttkommentar

Vi har klart å skape møteplasser mellom menighetene våre og samarbeidskirker/ organisasjoner i sør. De ikke har ført til et stort antall nye vennskaps- eller misjonsavtaler, bl.a. fordi utgangspunktet var relativt bra for misjonsavtalenes del. Vennskapsavtaler begir man seg ikke uten videre inn på p.g.a. forpliktelsene en påtar seg. Tidsfaktoren er et annet moment.

Vi tror likevel at de møteplassene som har funnet sted har bevirket større innsikt, forståelse og engasjement for de avtaler som allerede eksisterer. Ja, ikke bare det. De har også vært fornyende og trosstyrkende. De avtaler bispedømmerådet har inngått må brukes for hva de er gode for: etablere og vedlikeholde vennskap til Nicaragua og Thailand og virke som motor til liknende engasjement og avtaler i våre menigheter.

Vi har ikke fått til lokaløkumenikken slik vi ønsket. Den synes å være et lengre lerret å bleke, og har med både teologiske og organisatoriske spørsmål å gjøre. Det er å håpe at det økumeniske fellesskap som KN etterstreber på sikt kan føre til mer felleskirkelige tiltak i menighetene. Samarbeidsavtalene til metodistkirken, anglikanske kirke og protestantiske kirkesamfunn – sammen med opplevelsen av den internasjonale økumenikken via besøk og kontakter – vil mer og mer åpne opp for forståelsen av lokale felleskirkelige tiltak.

Samarbeidet mellom KN, NMS, MKR og HBDR har vært utmerket. De teologiske barrierer som måtte finnes mellom misjon, internasjonal diakoni og økumenikk har vært lite fremtredende. Vi har heller forsøkt å se på hva som forener oss enn hva som skiller oss. Vi har hatt en felles forståelse av arbeidet som har utløst mange spennende samtaler og visjoner på et felt som ellers kan synes fragmentert. Ordningen med internasjonal kontakt i menighet er ett synlig resultat av denne felles forståelsen.

Vi tror at dette er en modell for samarbeid som er verdt å fortsette med.

Bjørn Vilberg
15.12.01. Bjørn Vilberg (for styringsgruppa)

